

ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของ
คนพิการทางการเคลื่อนไหว

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ทิพมาศ กาลิกา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

ตุลาคม 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

158.24

ท459ม

อ.3

ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของ
คนพิการทางการเคลื่อนไหว

บทคัดย่อ

ของ

ทิพมาศ กาลิกา

12 ส.ค. 2547

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ตุลาคม 2546

h 236689

ทิพมาศ กาลิกา. (2546). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว*. ปริญญาโท วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร. อรพินทร์ ชุชม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉันทนา ภาคบงกช.

ความมุ่งหมายของการวิจัยคือ 1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มี ภูมิหลัง ที่แตกต่างกัน 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและสภาพแวดล้อมกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม 3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตลักษณะและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว 4. เพื่ออธิบายความสามารถในการปรับตัวทางสังคมจากตัวแปรภูมิหลัง จิตลักษณะ และสภาพแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คนพิการทางการเคลื่อนไหว ที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง ที่มีอายุระหว่าง 15 - 60 ปี จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เฉพาะผู้พิการทางการเคลื่อนไหว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งตามลักษณะของเครื่องมือออกเป็น 6 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถาม ภูมิหลัง ตอนที่ 2 แบบวัดการปรับตัวทางสังคม ตอนที่ 3 แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม ตอนที่ 4 แบบวัดมโนภาพแห่ง ตอนที่ 5 แบบวัดวิธีในการเผชิญปัญหา ตอนที่ 6 แบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางสังคมของคนพิการที่ประสบอยู่ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ ANOVA การหาความสัมพันธ์ของเพียร์สัน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง และการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณเพิ่มทีละตัวแปร

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

- 1 คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีรายได้ต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมที่แตกต่างกัน
2. ตัวแปรจิตลักษณะ และสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ของคนพิการทางการเคลื่อนไหว
3. มโนภาพแห่งตนกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์ส่งผลต่อความสามารถในการปรับตัว ของคนพิการทางการเคลื่อนไหว

4. มโนภาพแห่งตน การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน การเผชิญ
ปัญหาแบบหลีกเลี่ยง และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน สามารถร่วมกันทำนายความ
สามารถในการปรับตัวทาง สังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05

**PSYCHOSOCIAL FACTORS RELATED TO SOCIAL ADJUSTMENT ABILITY
OF PHYSICAL HANDICAPPED PERSONS**

**AN ABSTRACT
BY
TIPPAMAS KALIKA**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Science degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University**

October 2003

Tippamat Kalika. (2003). *Psychosocial Factors Related to Social Adjustment Ability of Physical Handicapped Persons*. Master thesis, M.S. (Applied Behavioral Science Research). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc.Prof. Dr.Oraphin Choochom,Asst.Prof.Dr.Chantana Parkbongkot.

The purposes of this study were as follows : (1) to study the differentiation of social adjustment ability on background factors with physical handicapped persons, (2) to study the relationship between psychological characteristics and environmental factors on social adjustment ability with physical handicapped persons, (3) to investigate interactive effects of psychological characteristics and environmental factors on physical handicapped persons on social adjustment ability, and (4) to predict the physical handicapped persons on social adjustment ability with background,psychological characteristics and environmental factors.

The sample in this study consisted of 100 physical handicapped persons in Vocational Rehabilitation Centers.

Instruments used in this study were six point scale as follows : (1) personal questionnaire, (2) social adjustment ability, (3) social support, (4) self-concept, (5) sufferable problem, and (6) open-ended on social adjustment ability.

Data were analyzed using t-test, Pearson product – moment correlation, analysis of variance and multiple regression analysis.

The findings of this study were as follows :

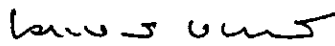
1. Differentiation of income affected to social adjustment ability.
2. Psychological characteristics and environmental factors were significant positively correlated to social adjustment ability at the .05 level of significant.
3. There were no significanty by interactive effects of psychological characteristics and environment factors on social adjustment ability of physical handicapped persons.

4. Self concept, social support from government and private sectors, avoidance coping, and social support from peers Could significantly predict social adjustment ability of physical handicapped persons.

ปริญญานิพนธ์เรื่อง
เรื่อง

ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของ
คนพิการทางการเคลื่อนไหว
ของ
นางสาวทิพมาศ กาลิกา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยแล้วให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

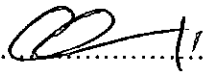

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

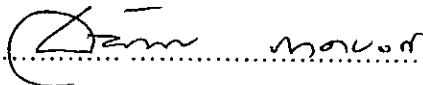
วันที่ 24 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. อรพันธ์ ชูชม)

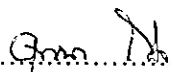
.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทนา ภาคบงกช)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ดร. ยุทธนา ไชยจุล)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีทั้งนี้เนื่องจากความกรุณาของ รศ. ดร.อรพินทร์ ชูชม ผศ. ดร.ฉันทนา ภาคบังกช รศ. ดร.อัจฉรา สุขารมย์ และดร.ยุทธนาไชยจุกุล รวมทั้งคณาจารย์และเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิจัย รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่ช่วยให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ และช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ พระประแดง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ซึ่งให้การต้อนรับและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณ ผศ.พญ. กมลทิพย์ หาญผดุงกิจ หัวหน้าสาขากายอุปกรณ์และเจ้าหน้าที่สาขากายอุปกรณ์ โรงพยาบาลศิริราช ที่ให้แนวคิดและให้การช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดีขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คุณนพรัตน์ ศรีแปดริ้ว คุณบุญตา นันทะกุล และคุณพงศ์วัช วิวังสุ ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล และคำแนะนำที่ดีสำหรับงานวิจัยนี้ ตลอดจนเพื่อน ๆ สาขาวิชา วิจัยพฤกษศาสตร์ประยุกต์ ปริญญาโท ภาคพิเศษ รุ่นที่ 2 ตลอดจน คุณสิทธิศักดิ์ แก้วคำภา ที่คอยเป็นกำลังใจและให้การช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณพ่อคุณแม่ พี่น้อง ที่ให้ความรักความช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา รำลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์ ที่วางรากฐานการศึกษาให้ผู้วิจัยมีความรู้ ความสามารถตราบทุกวันนี้

ทิพมาศ กาลิกา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ฎมิหลัง.....	1
✓ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
✓ความสำคัญของการวิจัย.....	3
✓ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
/ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	3
/ ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
/ นิยามปฏิบัติการ.....	5
/ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
/ สมมติฐานการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ.....	11
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัว.....	13
ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปรับตัว.....	18
มโนภาพแห่งตนกับการปรับตัว.....	20
การเผชิญปัญหากับการปรับตัว.....	23
การสนับสนุนทางสังคม.....	27
ฎมิหลังกับความสามารถในการปรับตัว.....	29
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	31
การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง.....	31
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	31
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
5. สรุปและอภิปรายผล.....	54
สรุปผลตามสมมติฐาน.....	55
อภิปรายผลตามสมมติฐาน.....	56
ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ.....	64
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	65
บรรณานุกรม.....	67
ภาคผนวก.....	74
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	90

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรภูมิหลัง.....	38
2 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการปรับ ตัวทางสังคมของคณพิการทางการเคลื่อนไหว จำแนกตามเพศและ การทดสอบค่า ที่.....	39
3 คะแนนเฉลี่ยความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการปรับตัว ทางสังคมของคณพิการทางการเคลื่อนไหวจำแนกตามอายุและการ ทดสอบค่า ที่.....	39
4 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความสามารถในการปรับ ตัวทางสังคมของคณพิการทางการเคลื่อนไหวจำแนกตามระดับการ ศึกษาและการทดสอบค่า ที่.....	40
5 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการปรับตัว ทางสังคมของคณพิการทางการเคลื่อนไหวจำแนกตาม ระยะเวลา ของความพิการและการทดสอบค่า ที่.....	40
6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความสามารถในการปรับตัว ทางสังคมของคณพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีรายได้และระดับความ พิการ.....	41
7 เปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคณพิการทาง การเคลื่อนไหวที่ จำแนกตามรายได้ เป็นรายคู่.....	41
8 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จิตลักษณะ สภาพแวดล้อม กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคณพิการทางการ เคลื่อนไหว.....	42
9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวทาง สังคมของคณพิการทางการเคลื่อนไหวเมื่อพิจารณาตามมโนภาพ แห่งตนและการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว.....	44

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว เมื่อพิจารณาตามตัวแปรภูมิภาคแห่งตนและตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว จำแนกเป็นรายคู่.....	45
11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวเมื่อพิจารณาตามภูมิภาคแห่งตนและการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน.....	46
12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวเมื่อพิจารณาตามการมีภูมิภาคแห่งตน และการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน.....	47
13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวเมื่อพิจารณาตามการใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว.....	48
14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวเมื่อพิจารณาตามการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน.....	49
15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวเมื่อพิจารณาตามวิธีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้และการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน.....	50
16 อำนาจในการทำนาย ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวจากปัจจัยจิตลักษณะและสภาพแวดล้อมโดยใช้วิธีเพิ่มที่ละตัวแปร.....	51
17 การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดที่ศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของคนพิการทางการเคลื่อนไหว.....	52

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
18	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความสามารถในการปรับตัวทางสังคม.....	81
19	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว.....	82
20	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาค รัฐและเอกชน.....	83
21	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน.....	84
22	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดมโนภาพแห่งตน.....	85
23	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดวิธีการเผชิญปัญหา.....	86

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แสดงกรอบแนวความคิด.....	9
---	-------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ทันสมัยเพื่อพัฒนาความเจริญและความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน และหากองค์กรใด มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ และมีสมรรถภาพที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จะส่งผลให้องค์กรนั้นมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างดีที่สุด แต่ในความเป็นจริงแล้วทุกสังคมย่อมประกอบไปด้วยมนุษย์ที่แตกต่างกันทั้งทางด้านคุณภาพ ความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา นอกจากนี้บางคนมีความบกพร่องในด้านต่างๆ ในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งคนทั่วไปเรียกกันว่า "คนพิการ" หรือมีความบกพร่อง สังคมมักจะมองบุคคลเหล่านี้ว่าเป็นภาระและไร้ประโยชน์ ประสิทธิ์ ดิสุวรรณ กล่าวไว้ว่า ความเชื่อทางศาสนาเรื่องบาปกรรม มักคิดกันว่าคนพิการทำกรรมในชาติปางก่อน ทำให้คนพิการถูกทอดทิ้ง เห็นว่าเป็นคนสิ้นหวัง ไร้ค่า เป็นภาระของครอบครัว และสังคม นอกจากนี้ คนพิการยังถูกรีดรอนสิทธิ ถูกกีดกันออกจากสังคม ไม่ได้รับการศึกษาและการรักษาพยาบาล ทำให้คนพิการเป็นผู้ด้อยโอกาสในทุกๆ ด้าน ปัจจุบันคนพิการมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ สาเหตุหนึ่งอาจมาจากการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาอำนวยความสะดวกโดยขาดความระมัดระวัง และไม่คำนึงถึงความปลอดภัย อีกทั้งอาจเกิดจากโรคภัย ภาวะทุพโภชนา อุบัติภัย การต่อสู้ในสงคราม หรือด้อยในการพัฒนาด้านอนามัยส่วนบุคคลของประชากร (ประสิทธิ์ ดิสุวรรณ, 2526) ด้วยเหตุนี้สังคมจึงควรพยายามให้ความสนใจและให้ความสำคัญในการส่งเสริมผู้ที่มีความพิการให้อยู่ในสังคม

ในปี ค.ศ. 1981 (พ.ศ. 2524) ซึ่งมีการประกาศปีแห่งคนพิการสากล (International Year Of Disabled person) ทำให้สังคมมีความเคลื่อนไหวด้านความสนใจในคนพิการมากขึ้น เนื่องจากอัตราการพิการได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีการสนับสนุนแนวความคิดในเรื่องกระบวนการฟื้นฟูคนพิการ (Rehabilitation) เพื่อให้คนพิการมีสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจดีขึ้น สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดีขึ้น ด้วยกระบวนการฟื้นฟู 4 ด้าน ได้แก่ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษา อาชีพและสังคม เพื่อให้คนพิการกลับเข้าสู่ชุมชนปกติอย่างเท่าเทียมกัน การเรียนรู้เพื่อการปรับตัวทางสังคมให้มีความเป็นอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป และเพื่อความอยู่รอดและมีความสุขในการดำเนินชีวิต (กองวิจัยการศึกษา สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ: 2-3) การปรับตัวเพื่อให้คนพิการสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นธรรมชาติเหมือนบุคคลทั่วไป ได้รับสิทธิ ใช้อิสริเท่าเทียมกับบุคคลธรรมดาเป็นสิ่งที่ควรมีการศึกษาและส่งเสริมในเรื่องการปรับตัวสำหรับคนพิการมากขึ้น

การปรับตัวได้รับการหล่อหลอมผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม(Socialization)ในทุกระดับของชีวิตมนุษย์ ผลการปรับตัวเกิดที่จากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในกลุ่มต่างๆมาตั้งแต่เกิด เช่น กลุ่มปฐมภูมิ(Primary group)ได้แก่ครอบครัว เพื่อน หรือกลุ่มทุติยภูมิ (Secondary group) ได้แก่สถานที่ทำงาน เป็นต้น ซึ่งจากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก พบว่าลักษณะครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้พิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าลักษณะของสิ่งแวดล้อมไม่เกี่ยวข้องกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ จะเห็นได้ว่าผู้พิการที่มีลักษณะครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวขยาย มีระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกันแต่พบว่าการสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ในจังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารและด้านสิ่งของ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนทางสังคมความสำคัญของระบบคุณภาพชีวิตของผู้พิการ (ปกรณ์ วชิรกุล.2541:39)

การสนับสนุนทางสังคมภายในบ้านมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลภายในบ้าน ซึ่งมีผลการวิจัยของ กชกร ศรีสัมพันธ์ (2537) ที่ศึกษาถึงบทบาทของสมาชิกในครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมการเผชิญปัญหาของคนพิการ พบว่าสมาชิกครอบครัวที่มีบทบาทสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและสังคมแก่ผู้พิการแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมในการเผชิญปัญหาของผู้พิการที่แตกต่างกัน ซึ่งยืนยันให้เห็นว่าบทบาทของสมาชิกครอบครัวในการสนับสนุนทางครอบครัวและสังคมแก่ผู้พิการนั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเผชิญปัญหาของผู้พิการ พบว่าสมาชิกครอบครัวให้การสนับสนุนผู้พิการทางด้านอารมณ์มากที่สุด รองลงมาคือการสนับสนุนด้านการยอมรับ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการให้ความรัก ความเข้าใจและการดูแลเอาใจใส่ การให้กำลังใจและยอมรับในความสามารถและความคิดเห็นของผู้พิการ ทำให้ผู้พิการรู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในครอบครัว เหล่านี้เป็นการสนับสนุนทางด้านจิตใจ ซึ่งมีความสำคัญต่อการฟื้นฟูสภาพอารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ความสามารถในการปรับตัวและเผชิญปัญหาต่างๆในการดำเนินชีวิต (กชกร ศรีสัมพันธ์ .2537 :160)

บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือคนพิการนั้นมีสภาพร่างกายที่ไม่เหมือนคนปกติ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตัวเองรู้สึกมีปมด้อยและไร้คุณค่า เมื่อออกจากครอบครัวสู่สังคมภายนอกไปทำงาน จะต้องพยายามอย่างมากในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในที่ทำงานให้สามารถทำงานร่วมกับคนปกติได้ ซึ่งในกรณีที่ไม่สามารถปรับตัวได้ อาจแสดงออกด้วยการลาหยุดงานเป็นประจำ การไปทำงานสาย เป็่อนายไม่อยากทำงาน ไม่มีความสุขในการทำงาน ดังนั้น การส่งเสริมให้คนพิการได้รับการสนับสนุนจากสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้คนพิการปรับตัวในการทำงานได้

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาความสามารถในการปรับตัวของคนพิการทางการเคลื่อนไหวในตัวแปรภูมิหลัง จิตลักษณะ ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกัน ว่าส่งผลต่อ

ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกันหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมการปรับตัวทางสังคมแก่คนพิการด้านร่างกายและสามารถปรับตัวดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุขในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีภูมิหลัง ที่แตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะ และสภาพแวดล้อมกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว
3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตลักษณะและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว
4. เพื่ออธิบายความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวจากปัจจัยภูมิหลัง จิตลักษณะ และสภาพแวดล้อม

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้ให้คำปรึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ตลอดจนบุคคลในครอบครัวของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ในการช่วยคนพิการให้ปรับตัวทางสังคมและอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข
2. ผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางสำหรับการปรับตัวของผู้พิการทางการเคลื่อนไหว สำหรับพัฒนาด้านการปรับตนเองให้อยู่ในทางสังคมได้อย่างมีความสุข

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ คนพิการทางการเคลื่อนไหว ที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ พระประแดง จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ คนพิการทางการเคลื่อนไหว ที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ พระประแดง ที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปี จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เฉพาะผู้พิการทางการเคลื่อนไหว

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1. ตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่
 - 1.1 อายุ
 - 1.2 การศึกษา
 - 1.3 ระดับความพิการ
 - 1.4 เพศ
 - 1.5 รายได้
 - 1.6 ระยะเวลาของความพิการ
2. จิตลักษณะ ได้แก่
 - 2.1 มโนภาพแห่งตน
 - 2.2 การเผชิญปัญหา 2 ด้าน ได้แก่
 - 2.2.1 ต่อสู้หรือเผชิญปัญหา
 - 2.2.2 การหลีกเลี่ยงปัญหา
3. สภาพแวดล้อม ได้แก่
 - 3.1 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว
 - 3.2 การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน
 - 3.3 การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน

ตัวแปรตาม

ความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

คนพิการทางการเคลื่อนไหว หมายถึง บุคคลที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องของร่างกายที่เห็นได้ชัดและไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักประจำวันได้ เพราะสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหวมือ แขน ขา หรือลำตัว อันเนื่องมาจาก แขนขาดหรือขาขาด อัมพาตหรืออ่อนเปลี้ย โรคข้อหรืออาการปวดเรื้อรัง รวมทั้งโรคระบบเรื้อรังของระบบการทำงานของร่างกายอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจวัตรประจำวัน หรือดำรงชีวิตในสังคมเยี่ยงคนปกติได้

อายุ หมายถึง อายุเต็มบริบูรณ์ของคนพิการในปีที่ทำการการศึกษา

ระดับการศึกษา หมายถึง การได้รับการศึกษาขั้นสูงสุดของคนพิการ

ระดับความพิการ หมายถึง ความสามารถในการเคลื่อนไหวของคนพิการที่แบ่งระดับความพิการเป็น จำนวนของการสูญเสียอวัยวะ เช่น แขนขาด ขาขาด และการสูญเสียสมรรถภาพทางกาย

เช่น อัมพาตของแขน ขา และลำตัวซึ่งความพิการดังกล่าวอยู่ในระดับที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวและปฏิบัติการกิจประจำวัน ซึ่งจัดระดับความพิการออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับ 1 คือ ร่างกายผิดปกติ 1 ส่วนเช่น ขาขวาขาด 1 ข้าง ระดับ 2 คือ ร่างกายผิดปกติ 2 ส่วนเช่น ขาซ้ายกับแขนซ้าย ระดับ 3 คือ ร่างกายผิดปกติ 3 ส่วนเช่น ขาซ้าย แขนซ้าย และขาขวา ระดับ 4 คือ ร่างกายผิดปกติ 4 ส่วน แขนขวา แขนซ้าย ขาขวา ขาซ้าย ผิดปกติ

นิยามปฏิบัติการ

ความสามารถในการปรับตัวทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมในสังคม รวมทั้งมีความสามารถที่จัดการกับปัญหา และตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างมีความสุข เป็นบุคคลที่มีความมั่นคงในจิตใจ

การวัดความสามารถในการปรับตัวทางสังคมจะวัดโดยใช้แบบสอบถามของ จิตตินุช หาญพานิชย์พันธ์ุ (2541:102-109) ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถาม โดยมีข้อคำถาม 2 ลักษณะคือข้อคำถามทางบวก และข้อคำถามทางลบ ประกอบมาตราประเมินค่า 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ก่อนข้างมาก ก่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด การแปลความหมายของคะแนนคือถ้าได้คะแนนรวมมาก แสดงว่ามีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงแต่ถ้าได้คะแนนรวมน้อยแปลความหมายว่ามีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมน้อย

การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับการช่วยเหลือ ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการเงิน สิ่งของ แรงงานและบริการ จากหน่วยทางสังคมดังต่อไปนี้

1. การสนับสนุนจากครอบครัว หมายถึงการที่บุคคล ได้รับการสนับสนุน ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการเงิน สิ่งของ แรงงานและบริการจากครอบครัว

2. การสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน หมายถึงการที่บุคคล ได้รับการสนับสนุน ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของเพื่อนร่วมงาน ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการเงิน สิ่งของ แรงงานและบริการจากเพื่อนร่วมงาน

3. การสนับสนุนจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน หมายถึงการที่บุคคล ได้รับการสนับสนุน ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการเงิน สิ่งของ แรงงานและบริการจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน

การวัดการสนับสนุนทางสังคมวัดโดยใช้แบบสอบถามที่ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของ กชกร ศรีสัมพันธ์ (2537:173-178) โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว จากเพื่อนร่วมงาน และบุคคลในภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถาม

ถาม โดยมีข้อคำถาม 2 ลักษณะคือข้อคำถามทางบวก และข้อคำถามทางลบ ประกอบมาตราประเมินค่า 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด การแปลความหมายของคะแนนคือถ้าได้คะแนนรวมสูงในด้านใดแสดงว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมในด้านนั้นมากแต่ถ้าได้คะแนนรวมต่ำในด้านใดแปลความหมายว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านนั้นน้อย

มโนภาพแห่งตน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีทั้งทางที่ดีและไม่ดี อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่ตนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งวัดได้จากการประเมินคุณลักษณะของตนเองในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน คือ

- 1.ด้านพฤติกรรมทางสังคม หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออก
- 2.ด้านสติปัญญา หมายถึง ความสามารถในการรับรู้อย่างแม่นยำของบุคคลในเรื่องการเรียนรู้
- 3.ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะที่มองเห็นของรูปร่างหน้าตาและการแสดงออกของบุคคลที่เป็นลักษณะทางบุคลิกภาพโดยส่วนรวม
- 4.ด้านความวิตกกังวล หมายถึง สภาวะความรู้สึกที่รบกวน ความรู้สึกนึกคิดตลอดเวลา ทำให้เกิดความกังวลทุกชั่วขณะ หรือมีปัญหา
- 5.ด้านความสุขและความพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจในด้านความคิดความเป็นอยู่ ความสมหวัง หรือการได้กระทำในสิ่งต่างๆแล้วมีความสุข

การวัดมโนภาพแห่งตนจะวัดโดยใช้แบบสอบถามของ โอภาส พิมลวิยาภิก (2539:163-169) ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถาม โดยมีข้อคำถาม 2 ลักษณะคือข้อคำถามทั้งในทางที่ดีและไม่ดีของมโนภาพแห่งตน ประกอบมาตราประเมินค่า 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด การแปลความหมายของคะแนนคือถ้าได้คะแนนรวมสูงแสดงว่ามีมโนภาพแห่งตนในทางที่ดีสูง ถ้าได้คะแนนรวมต่ำแสดงว่ามีมโนภาพแห่งตนทางที่ดีต่ำ

การเผชิญปัญหา หมายถึง เมื่อบุคคลอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ก็พยายามที่จะหาวิธีการต่างๆ เพื่อจัดการกับปัญหานั้น และแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำในลักษณะต่างๆ เรียกว่า การเผชิญปัญหา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

- 1.วิธีการต่อสู้ปัญหา หมายถึง วิธีการที่บุคคลพยายามแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดนั้นดีขึ้น รู้จักจัดการกับแหล่งของปัญหาโดยพยายามแก้ที่ตัวปัญหาตามขั้นตอนของการแก้ปัญหาได้แก่ การค้นหาสาเหตุของปัญหาว่าเกิดจากอะไร การคิดหาวิธีต่างๆเพื่อแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่คิดว่าเหมาะสมมากที่สุด

2. วิธีการหลีกเลี่ยงปัญหา หมายถึง การหลีกเลี่ยงหรือหนีปัญหา ไม่เผชิญและคิดแก้ปัญหาเพื่อลดความไม่สบายใจ ได้แก่ การแยกตัว การถดถอย การหนีเข้าสู่สภาวะเจ็บป่วย การฝันเฟื่อง

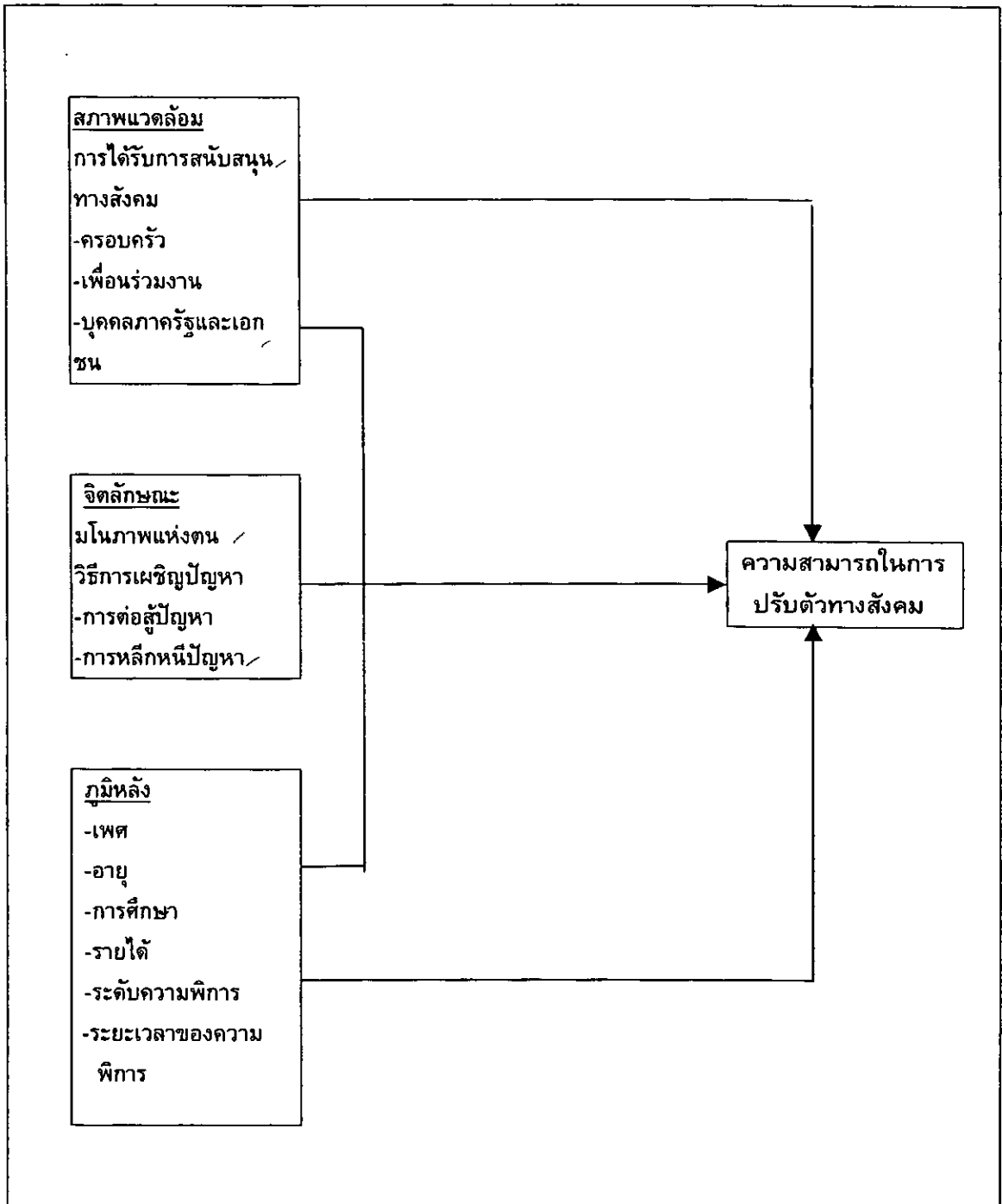
การวัดวิธีในการเผชิญปัญหาวัดโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือด้านต่อสู่ปัญหา และด้านหลีกเลี่ยงปัญหา ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถาม โดยมีข้อคำถาม 2 ลักษณะ คือข้อคำถามทางบวก และข้อคำถามทางลบ ประกอบมาตราประเมินค่า 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ก่อนข้างมาก ก่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด การแปลความหมายของคะแนนคือถ้าได้ คะแนนรวมสูงในด้านการต่อสู่ปัญหาแสดงว่ามีการเผชิญปัญหาด้านต่อสู่ปัญหามากใช้การหลีกเลี่ยงปัญหาน้อยแต่ถ้าได้คะแนนรวมมากในด้านการหลีกเลี่ยงปัญหาแปลความหมายว่ามีวิธีในการเผชิญปัญหาด้านหลีกเลี่ยงนี้มาก และใช้การต่อสู่ปัญหาน้อย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยทางสังคมที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาปัจจัยทั้งภายในตัวผู้พิการเองและปัจจัยภายนอกตัวผู้พิการที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของผู้พิการเอง ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) เป็นแนวทางเบื้องต้นในการกำหนดตัวแปรที่ศึกษา จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะเน้นศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากการสนับสนุนจากครอบครัว หมายถึงการที่บุคคล ได้รับการสนับสนุน ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการเงิน สิ่งของ แรงงานและบริการการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน หมายถึงการที่บุคคล ได้รับการสนับสนุน ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของเพื่อนร่วมงาน ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการเงิน สิ่งของ แรงงานและบริการการสนับสนุนจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน หมายถึงการที่บุคคล ได้รับการสนับสนุน ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการเงิน สิ่งของ แรงงานและบริการ ส่วนปัจจัยทางจิตลักษณะอันได้แก่ การมีมโนภาพแห่งตนคือความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีทั้งทางที่ดีและไม่ดี อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่ตนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งวัดได้จากการประเมินคุณลักษณะของตนเองในด้านต่างๆ คือด้านพฤติกรรมสังคม ด้านสติปัญญา ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ ด้านความวิตกกังวล ด้านความสุขความพอใจ ซึ่งจะมีทั้งมโนภาพทางที่ดีและมโนภาพทางที่ไม่ดีอันเป็นผลมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผู้พิการได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และมีการศึกษาถึงการเผชิญปัญหา หมายถึง เมื่อบุคคลอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ก็พยายามที่จะหาวิธีการต่างๆ เพื่อจัดการกับปัญหานั้น และแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิด เพื่อจะบรรเทา ความทุกข์ ป้องกัน และขจัดสภาวะการณ์ที่ก่อให้เกิดความตึงเครียดต่อตัวผู้พิการเอง และมีการนำเอาปัจจัยภูมิหลังคือเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับความพิการ รายได้ และระยะเวลาของความพิการ ที่จะ

ส่งผลต่อการปรับตัวในการวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางการวิเคราะห์สาเหตุของความสามารถในการปรับตัวทางสังคมด้วย จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยทางจิตลักษณะอันได้แก่ มโนภาพแห่งตนของคนพิการทางการเคลื่อนไหว การเผชิญปัญหา ซึ่งจะมีทั้งแบบต่อสู้ปัญหา และแบบหลีกเลี่ยงปัญหานั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม และปัจจัยทางสภาพแวดล้อมอันได้แก่การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว จากเพื่อนร่วมงาน และจากบุคลากรทั้งในภาครัฐและเอกชน ซึ่งตัวแปรเหล่านี้เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมด้วยเช่นกัน และนอกจากนี้ยังได้ศึกษาภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับความพิการ รายได้ ระยะเวลาของความพิการ เพื่อเป็นตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์อีกด้วย ในการตั้งสมมติฐานสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวของรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม ประกอบกับหลักฐานที่พบจากงานวิจัยในอดีต ตัวอย่างเช่น จิตลักษณะ สภาพแวดล้อม มาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของความสามารถในการปรับตัว ตัวแปรที่ศึกษาจากการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องก็พบว่า ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม และจิตลักษณะมีผลต่อการปรับตัวทางสังคมของผู้พิการอีกด้วย ซึ่งสรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังแสดงในภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิด

สมมติฐานในการวิจัย

1. คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีภูมิหลังต่างกัน ได้แก่ เพศต่างกัน อายุต่างกัน การศึกษาต่างกัน รายได้ต่างกัน ระยะเวลาของความพิการต่างกัน และระดับการความพิการที่แตกต่างกัน จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมที่แตกต่างกัน

2. ตัวแปรจิตลักษณะ ได้แก่ มโนภาพแห่งตน วิธีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ วิธีการเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยง และสภาพแวดล้อม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และบุคคลในภาครัฐและเอกชน จะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

3. คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูง และมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น

4. คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูง และมีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมาก จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น

5. คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูง และมีการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนมาก จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น

6. คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีวิธีในการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก และมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น

7. คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีวิธีในการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก และมีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมาก จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น

8. คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีวิธีในการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก และมีการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนมาก จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น

9. ปัจจัยทางจิตลักษณะ ได้แก่ มโนภาพแห่งตน วิธีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยง และปัจจัยทางสภาพแวดล้อม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และบุคคลในภาครัฐและเอกชน สามารถร่วมกันทำนายความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความหมายและความสำคัญของคนพิการทางการเคลื่อนไหว
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม
3. ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

ความหมายและความสำคัญของคนพิการทางการเคลื่อนไหว

ความหมายของคนพิการ

คำว่า "คนพิการ" นั้นได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความเฉพาะไว้ต่าง ๆ กัน คือ

. สุรภา กษานติกุล.(2541:15) ให้ความหมาย "คนพิการ" ว่าเป็นความเสียเปรียบของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เกิดโดยความชำรุด และ/หรือความสามารถบกพร่องทำให้บุคคลนั้นไม่อาจแสดงบทบาท หรือทำอะไรให้เหมาะสมสอดคล้องตามวัย เพศ สังคมและวัฒนธรรม

คณะอนุกรรมการฝ่ายการแพทย์ (2519: 1) ได้ให้ความหมายของคนพิการไว้ว่า คนพิการคือผู้ซึ่งมีความบกพร่องหรือสูญเสียสมรรถภาพทางร่างกายหรือจิตใจ ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในการกระทำกิจวัตรประจำวัน การเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และมีความสัมพันธ์ทางสังคมได้เหมือนอย่างปกติ

กชกร ศรีสัมพันธ์ (2537:13)ได้กล่าวถึงคนพิการทางการเคลื่อนไหวว่าเป็น บุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย ทั้งที่เป็นมาโดยกำเนิดหรือพิการภายหลัง ซึ่งไม่สามารถเคลื่อนไหวได้อย่างคนปกติ ซึ่งต้องใช้อุปกรณ์ช่วยในการเคลื่อนไหวไม่ว่าจะเป็นแขน เทียม ขาเทียม หรืออุปกรณ์ค้ำยันในการพยุงเดิน

สุรภา กษานติกุล (2542:12) ได้ให้คำจำกัดความของคนพิการไว้ดังนี้ ความบกพร่อง (Impairment) การสูญเสียหรือความผิดปกติทางจิตใจและทางร่างกาย หรือสูญเสียอวัยวะ รูปร่างผิดปกติ หรือสูญเสียการทำงานของอวัยวะ

ความเสียเปรียบของคนพิการ (Handicap) ยังเป็นผลของความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อคนพิการเผชิญอุปสรรคทางวัฒนธรรม สภาพ และสังคม ทำให้ไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในระบบต่างของสังคม ดังนั้น คนพิการจึงเกิด การสูญเสียหรือถูกจำกัดโอกาสที่คนพิการในการ

ใช้ชีวิตอย่างเท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคมและในชุมชน อย่างเป็นปกติสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุ เพศ และปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมของบุคคลนั้น ๆ ในการที่จะช่วยให้คนพิการปรับตัวอยู่ในสังคมได้

สรุปได้ว่า คนพิการคือ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งอาจเป็นมาโดยกำเนิด หรือเกิดขึ้นภายหลัง ที่ทำให้เป็นบุคคลที่ด้อยโอกาสทางสังคม ทั้งทางด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ รวมไปถึงการดำรงชีวิตในสังคมแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งทำให้ไม่สามารถใช้ชีวิตประจำวันเยี่ยงคนปกติได้ โดยคนพิการทางการเคลื่อนไหวคือบุคคลที่บกพร่องทางด้านร่างกาย ที่เป็นมาโดยกำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง ที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้อย่างคนปกติ ต้องอาศัยอุปกรณ์ช่วยในการเคลื่อนไหว ไม่ว่าจะเป็นแขนเทียม ขาเทียม หรืออุปกรณ์ค้ำยันช่วยในการเดิน

ผลกระทบของความพิการ

ความพิการมีผลต่อตนเองและผู้เกี่ยวข้องดังนี้

1. ตัวผู้พิการเองมี 2 ด้านได้แก่

1.1 ด้านจิตใจ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ กล่าวคือ คนพิการที่มีรูปลักษณะผิดปกติจะรู้สึกอับอาย เก็บตัว ท้อแท้ รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า มีการวาดมโนภาพและอยากจะเป็นดังที่ฝัน แต่เมื่อทำไม่ได้ก็ก่อให้เกิดอารมณ์วิต แปรปรวน มองโลกและผู้อื่นในแง่ร้าย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อสภาพร่างกายพิการ ทำให้จิตใจไม่เป็นสุข มีผลก่อให้เกิดความผิดปกติของระบบประสาทและสมอง เกิดการเจ็บป่วยทางจิตเวชได้ ผลกระทบที่เกิดจากความพิการทางกายมาสู่ปัญหาทางด้านสุขภาพจิต ย่อมส่งผลสะท้อนกลับไปสู่สุขภาพทางกายได้ จึงอาจมีโรคแทรกอื่น ๆ ได้(พงศัประภา กาญจนพูน 2520:71-72)

1.2 ด้านคุณภาพชีวิต ดังที่กล่าวมาแล้วว่าร่างกายและจิตใจเป็นสิ่งที่สามารถแยกกันได้ เมื่อคนพิการมีปัญหาทางด้านอารมณ์และจิตใจมาก ๆ ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการเอง เนื่องจากเกิดข้อจำกัดด้านการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ มีพฤติกรรมแปรปรวนผิดปกติไป กลายเป็นผู้ที่ด้อยโอกาสทางสังคมอย่างที่สุด และด้อยโอกาสในการรับผิดชอบต่อตนเองด้วย นอกจากนี้ ยังมีผลกระทบต่อตนเองในแง่ของการมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความพิการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจนั้นมีผลทำให้เกิดความด้อยโอกาสในการที่จะมีงานทำและด้อยประสิทธิภาพในการทำงานด้วย

2. ครอบครัวผู้พิการ ครอบครัวใดที่มีคนพิการย่อมรู้สึกว่าเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ของครอบครัวที่จะต้องดูแลช่วยเหลือให้การรักษาพยาบาล ความใกล้ชิด ความเข้าใจ และในขณะเดียวกันภาระทางด้านเศรษฐกิจย่อมเพิ่มขึ้นด้วย บุคคลในครอบครัวคนพิการส่วนใหญ่มักรู้สึกเป็นปมด้อยของตนเอง รู้สึกมีความกดดันและขาดความสุข บางครอบครัวมีความรู้สึกขัดแย้งอย่างรุนแรง เนื่องจากกลัวจะเป็นที่รังเกียจของสังคม

3. ชุมชนและสังคม สังคมมักมองว่าคนพิการเป็นภาระที่สังคมต้องเลี้ยงดูอย่างสูง

เปล่า บางครั้งคนพิการไม่ได้รับการยกย่องเอาใจใส่มากนัก สังคมยังมองข้ามความสำคัญของคนพิการในหลายกรณี เช่นสิทธิหน้าที่ ระบบสาธารณสุข โภค ฯลฯ (ณัฐไชย ตันติสุข.2524:15)

นอกจากนี้ความพิการยังมีผลกระทบต่อสังคมอีกหลายประการ ทั้งด้านการพัฒนาประเทศ ความมั่นคงของประเทศ การสูญเสียเศรษฐกิจของประเทศ และการสูญเสียผลผลิตของประเทศ กล่าวคือ ประเทศใดมีบุคคลพิการเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นความพิการทางกายหรือความพิการทางอารมณ์ จิตใจ นับเป็นการสูญเสียแรงงานในการพัฒนาประเทศ เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจและเป็นการสูญเสียผลผลิตของประเทศ (พัชรินทร์ วนิชานนท์.2531:336) นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่าสภาพความพิการทั้งทางร่างกายและทางจิตใจนั้น จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและสังคมรอบข้าง โดยเฉพาะความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

การปรับตัว(Adjustment)

✓ มนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องมีการปรับตัวต่อสถานการณ์ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้อาจจะเป็นสถานการณ์ที่อยู่ภายใต้บุคคล เช่น การเจริญเติบโตของร่างกาย ความเสื่อมของร่างกาย ความรู้สึก ความคิดเห็น เป็นต้น หรือสถานการณ์ที่อยู่ภายนอกตัวบุคคล ได้แก่บุคคลที่อยู่รอบตัว สิ่งแวดล้อม และการใช้ชีวิตประจำวัน เป็นต้น เพื่อพยายามเอาชนะอุปสรรคทั้งภายในและภายนอกตนเอง โดยทำให้เกิดความสมดุลกับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้หลายลักษณะ ดังนี้

✓ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2542:180) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาด้านบุคลิกภาพและปัญหาด้านความต้องการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจนเป็นสภาพการณ์ที่ตนสามารถทนอยู่ได้ในสังคมหรือสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

✓ สิริชัย ประทีปฉาย (2533:177) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การปรับกายและใจให้อยู่ในสังคม ในสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ และสังคมได้อย่างมีความสุข

อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ (2532:7) กล่าวว่า การปรับตัวหมายถึง การปรับและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้สอดคล้องกลมกลืน เข้ากับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตนเอง

เบอร์นาร์ด(Bernard.1971:73) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับตนเองและโลกภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความพึงพอใจความแจ่มใสอย่างเต็มที่ มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคม สามารถที่จะเผชิญและยอมรับความจริงของชีวิต

นิภา นิธยาน (บัญญัติ ยงยวน 2530: 230-232) ได้กล่าวถึงลักษณะของ

เด็กวัยรุ่นที่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขและมีสุขภาพจิตดี พอสรุปได้ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นและความรู้สึกมั่นคง มีความภาคภูมิใจในตัวเอง ไม่รู้สึกว่าตนมีปมด้อย ไม่เกรงกลัวตำแหน่งความยิ่งใหญ่หรือการก้าวร้าวระรานของผู้อื่น ในขณะเดียวกันก็รู้จักยอมรับความสามารถและความสำเร็จของผู้อื่นที่เหนือกว่าตน มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ วิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นด้วยใจเป็นกลาง กล้าที่จะเผชิญชีวิตแม้จะมีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นก็ตาม
2. มีลักษณะอบอุ่นเป็นมิตร สามารถให้และรับความรักได้ มีลักษณะนิสัยน่ารัก เมตตา กรุณาต่อผู้อื่นด้วยใจจริงมิใช่หวังผลตอบแทน จิตใจไม่โหดร้ายหรือเห็นแก่ตัว รู้จักเกรงใจ และคำนึงถึงจิตใจผู้อื่น
3. มีความรู้สึกตระหนักในคุณค่าของภาระที่ปฏิบัติ ใช้ความสามารถและสติอย่างเต็มที่ ได้รับการศึกษาเล่าเรียนและในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เข้าร่วมชุมนุมต่างๆ ของโรงเรียนด้วยความสนุกและสนใจ ขณะอยู่บ้านก็ช่วยเหลืองานบ้านเท่าที่จะทำได้
4. พร้อมทั้งจะรับประสบการณ์ใหม่ๆ และสนใจกิจกรรมรอบตัว มีความสุขในสิ่งต่างๆ ตามความถนัดและความสนใจ เช่น การเล่นเทนนิส การเล่นดนตรีที่ตนชอบถึงแม้จะเล่นได้ไม่ดีนัก
5. รู้จักรักษาอนามัยและสุขภาพร่างกายสม่ำเสมอทั้งในการกิน การนอน และออกกำลังกาย เป็นต้น
6. มีความกล้าที่จะเผชิญความจริงในชีวิต ไม่พยายามหลบหนีปัญหาต่างๆ ที่จะนำความทุกข์ใจและความผิดหวังมาให้ ตลอดจนกล้าที่จะเผชิญความจริงเกี่ยวกับสภาพของตนเองที่นำความทุกข์ใจมาให้ เช่น ความล้มเหลวที่เกิดขึ้น ความผิดพลาดในชีวิต โดยไม่หาทางออกด้วยการกล่าวโทษผู้อื่น หรือกลบเกลื่อนข้อบกพร่องของตนเองด้วยวิธีการปรับตัวแบบต่างๆ
7. มีจิตใจหนักแน่นมั่นคง ไม่ท้อแท้และหวาดหวั่น พร้อมทั้งจะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเต็มกำลังความสามารถ และไม่ว่าจะเผชิญต่อความคับข้องใจมากเพียงไรก็ตาม ก็ยังสามารถคงไว้ซึ่งบุคลิกภาพที่น่านับถือ
8. มีความสามารถในการปรับตัวได้ดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางครอบครัวและสังคมได้ง่าย มีใจกว้างพอที่จะรับฟังความคิดและข้อโต้แย้งของผู้อื่น ในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักการที่ดีมีมาตรฐานการประพฤติปฏิบัติสูง และยึดถือค่านิยมที่ดีงาม
9. มีความสามารถในการควบคุมจิตใจตนเองได้ ไม่มีอารมณ์เกลียดเคียดแค้นหรืออิจฉาริษยา รู้จักยับยั้งและควบคุมอารมณ์โกรธได้
10. ปราศจากนิสัยในทางจิตที่จะกระทบกระเทือนบุคลิกภาพ ไม่หลงโทษตัวเองเมื่อกระทำผิด แต่จะจดจำประสบการณ์ไว้เป็นบทเรียนที่มีค่า ไม่หวาดระแวงสงสัยในผู้อื่น ไม่หยุ่มหยุ้มในเรื่องเล็กน้อยที่ไร้สาระ ไม่เคร่งเครียดและวิตกกังวลจนเกินกว่าเหตุ

ประวิณ สิ้นเคราะห์กุล (2529:14-15) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างเป็นความสุข แบ่งได้เป็น 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นคนที่มีผลงานสร้างสรรค์ ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความกระตือรือร้นมีชีวิตชีวา มีความสุขในการทำงาน ใฝ่ก้าวหน้า

2. สามารถสร้างมิตรที่อบอุ่น มีความสามารถในการปรับตัว สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เคารพตนเองและผู้อื่น เข้าใจความต้องการ และความรู้สึกของผู้อื่น ทำนองเอาใจเขามาใส่ใจเรา

3. รู้จักตนเอง ยอมรับตัวเองทั้งในข้อดีข้อเสีย สำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนรู้จักรับผิดชอบรู้ขอบเขตความสามารถของตนเอง ไม่ตั้งเป้าหมายในชีวิตสูงเกินไป เข้าใจถึงจุดอ่อนของตนเอง สามารถควบคุมตัวเองได้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์และเหตุการณ์

สรุปได้ว่า ความสามารถในการปรับตัว หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคม จะแสดงออกถึงความสามารถในการพูดคุย ติดต่อสัมพันธ์หรือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่มีเรื่องทะเลาะวิวาทกัน เคารพในความคิดและเหตุผลของผู้อื่น มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความพึงพอใจในบทบาทของตนเอง ทั้งในฐานะที่เป็นผู้นำหรือผู้ตาม ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะทั้งในการคิดและการกระทำ ปฏิบัติตนตามระเบียบกฎของโรงเรียนและของสังคม สามารถที่จะพูดหรือกระทำอย่างเปิดเผยจริงใจตรงไปตรงมาและมีความเหมาะสมตามความคิดความรู้สึกของตน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัว

ทฤษฎีการปรับตัวของอีริกสัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉนิภ.

2524:10-12;อ้างอิงจาก Erikson.1959) กล่าวถึงการปรับตัวว่าตั้งแต่แรกเกิดเป็นต้นไปนั้น บุคคลมีพัฒนาการทางอารมณ์เชิงสังคมและบุคลิกภาพไปจนตลอดชีวิต โดยบุคคลอาจเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวได้มากน้อยเพียงใดในช่วงอายุใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ แต่ที่สำคัญที่สุดคือความสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องแวดล้อมตนในช่วงนั้นๆ ในวัยทารกถึงวัยรุ่น ครอบครัวยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัว(หรือสุขภาพจิต) ของบุคคลอย่างใกล้ชิด อีริกสันได้แบ่งขั้นตอนพัฒนาการทางอารมณ์เชิงสังคมของบุคคลออกเป็น 8 ขั้น ซึ่งเริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนอายุ 80 ปี ความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวของบุคคลนั้น อีริกสัน เห็นว่าส่วนใหญ่เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทางความรู้ความสามารถ และความเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคม ส่วนการที่บุคคลจะปรับตัวได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นที่มีต่อผู้แวดล้อมรอบตน โดยผู้แวดล้อมรอบตนจะสามารถช่วยให้บุคคลปรับตัวได้อย่างราบรื่น ชัดขวาง หรือผลักดันบุคคลไปในทิศทางที่ทำให้ปรับตัวไม่ได้ก็ได้ นอกจากนี้การที่บุคคลสามารถจะปรับตัวได้ดีเพียงไรในขั้นเริ่มต้นมีอิทธิพลต่อความสามารถปรับตนในขั้นต่อไปของบุคคลนั้นด้วย ทฤษฎีของอีริกสันชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของครอบ

คร้ว ในการวางพื้นฐานทางจิตใจให้แก่บุคคลตั้งแต่วัยทารกเป็นต้นมา ในขั้นก่อนวัยรุ่นนั้น ครอบครัวอาจจะให้กำลังใจ ให้ความมั่นใจ และชักจูงใจให้ทารก เด็กเล็กและเด็กโต สามารถพัฒนาการทางกล้ามเนื้อและทางสติปัญญา เสริมสร้างความสนใจในงานให้เด็กจนเด็กได้ฝึกฝนจนเกิดความรู้ความชำนาญ และมีความขยันขันแข็งที่จะทำสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะงานที่ตนชอบและถนัด ส่วนครอบครัวบางประเภทก็อาจจะเรียกร้องผลัดกันเด็กมากเกินไป หรือโอ้อุ้มเด็กมากเกินไปจนเด็กไม่สามารถเป็นตัวของตัวเอง เด็กรู้สึกว่ามีใครเข้าใจตนและมีความเห็นขัดแย้งกับครอบครัวอยู่เสมอ เด็กไม่กล้าลองสิ่งแปลกใหม่ รู้สึกว่าตนเองไร้ฝีมือและความสามารถและเมื่อเป็นเด็กโตก่อนวัยรุ่นก็กลายเป็นคนที่มีปมด้อยเมื่อมาถึงขั้นวัยรุ่น (อายุ 13-19 ปี) เป็นขั้นการปรับตัวขั้นที่ 5 ตามทฤษฎีของอิริคสัน ในช่วงอายุนี้อะไรที่เกิเกิดขึ้นใหม่อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสรีระคือ ความต้องการทางเพศและความต้องการอิสระ ซึ่งทำให้วัยรุ่นดิ้นรน และต่อสู้กับทฤษฎีข้อบังคับทางสังคม ผู้ที่ปรับตัวได้จะเป็นผู้ที่แสดงความสมดุลระหว่างความต้องการของสังคมกับความต้องการส่วนตัว มีอิสระเสรีพอสมควร แต่ก็ยังยอมรับคำแนะนำตักเตือนจากผู้ใหญ่ สามารถพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ (Ego - identity) ซึ่งหมายถึงการเข้าใจว่าตนเองเป็นใครกำลังจะดำเนินชีวิตไปในทิศทางใด และจะเป็นที่ยอมรับนับถือของคนอื่นหรือไม่ มีความเชื่อและค่านิยมทางการเมือง ศาสนา และการเลือกอาชีพอย่างไร ส่วนผู้ที่ปรับตัวไม่ได้มักจะมีปัญหาทางจิตหรือมีปัญหาทางสังคม ฉะนั้นช่วงวัยรุ่นนี้ บุคคลยังต้องการความอบอุ่นและความเข้าใจจากครอบครัว การผ่อนหนักผ่อนเบาเพื่อฝึกความเป็นอิสระของบุคคล ฉะนั้นความสัมพันธ์ภายในครอบครัวในช่วงวัยรุ่นนี้ จึงยังมีความสำคัญต่อสุขภาพจิตของเยาวชนอยู่มาก

การวิจัยเพื่อตรวจสอบสมมุติฐานตามทฤษฎีของอิริคสันนี้ยังมีอยู่น้อย ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะพัฒนาการทางอารมณ์เชิงสังคมนี้ ยังขาดเครื่องมือวัดและตัวแปรอิสระที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้ได้อ้างอิงการเปลี่ยนแปลงทางสรีระของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่สังเกตและศึกษาได้ไม่ยากนัก ทฤษฎีพัฒนาการทางอารมณ์เชิงสังคมของอิริคสันนี้ เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับสุขภาพจิตมากที่สุดเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทฤษฎีนี้ช่วยให้เข้าใจว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่สำคัญต่อการปรับตัวของเด็ก โดยทฤษฎีของอิริคสันนี้กล่าวว่า เด็กต้องปรับตัวเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสรีระและสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสรีระประกอบกับการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และพื้นฐานทางจิตใจแต่เดิมของเด็ก รวมสามปัจจัยนี้จะส่งผลร่วมกันต่อความสามารถในการปรับตัวของบุคคลในแต่ละช่วงอายุ ความสามารถปรับตัวหรือสุขภาพจิตที่ดี ในทฤษฎีนี้หมายถึงการมีนิสัยรักงาน ขยันขันแข็ง มีความรับผิดชอบ เสียสละเพื่อส่วนรวม และมีเกียรติยศแห่งตน แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตกับความสุขในชีวิต และการบรรลุถึงความเป็นจริงแห่งตนในขั้นสูง

การปรับตัวของคนพิการ

ความพิการที่เกิดขึ้นในลักษณะใด ๆ ก็ตาม ย่อมมีผลกระทบต่อคนพิการทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะผู้ที่มีความพิการทางร่างกาย ซึ่งเกิดจากการสูญเสียอวัยวะ หรือการที่สภาพร่างกาย ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างปกติ การสูญเสียทำให้เกิดปฏิกิริยาของคนพิการเป็นไปในลักษณะต่างๆ นักจิตวิทยาได้ทำการศึกษาค้นคว้า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะของคนพิการ และการปรับตัวดังนี้ (ดวงกมล เวชบรรยงศ์รัตน์.2522:32)

1. คนพิการมักจะปรับตัวเองเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ยากกว่าบุคคลธรรมดา และมักแสดงพฤติกรรมแปลกๆ เมื่ออยู่ในกลุ่มคนธรรมดา แต่ก็มิใช่น้อยที่คนพิการปรับตัวได้ดีกว่าคนธรรมดา
2. การแสดงพฤติกรรมที่ผิดแปลกนี้ คนพิการมักจะไม่แสดงออกในกลุ่มคนพิการด้วยกัน ลักษณะกิริยาอาการที่จะสังเกตได้คือ ซื่อๆ ไม่ชอบสังสรรค์ เป็นต้น
3. คนพิการมักจะใช้ชีวิตของตนเองในลักษณะที่แตกต่างไปจากคนปกติ และจะต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานในการที่จะช่วยเสริมให้คนพิการเหล่านี้มีการปรับตัวทางสังคม
4. คนที่พิการมาเป็นระยะเวลานาน ย่อมจะมีการปรับตัวได้ยากกว่าคนที่เพิ่งพิการมาในระยะเวลายังไม่นาน

คนพิการทั้งหลายพยายามจะปรับตัวเองให้ทำสิ่งต่างๆ ได้เช่นเดียวกับคนปกติ เขาจะไม่ยอมรับแบบแผนของคนพิการเลย และเมื่อคนพิการไม่อาจที่จะปฏิบัติได้ทั้งในรูปแบบของคนปกติ และไม่ยากที่จะปฏิบัติตามแบบของคนพิการ เขาก็จะเกิดความอึดอัดคับข้องใจ ไม่รู้ว่าจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป คือ คนพิการที่มีการปรับตัวที่ดีนั้นจะรู้สึกยอมที่จะปฏิบัติ แต่เฉพาะบางสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ เช่นเดียวกับคนปกติ และจะหลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติในสิ่งที่ไม่สามารถจะปฏิบัติได้ โดยที่เขาจะไม่ปิดแนวทางการปฏิบัติของคนปกติเป็นหลักของเขาด้วย ดังนั้น จึงทำให้เขาสามารถที่จะอยู่ในสังคมร่วมกับคนปกติได้อย่างเป็นสุข

เบคเกอร์ (Becker.1967) กล่าวว่า คนพิการมองตนเองเหมือนกับบุคคลหนึ่งเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ในสังคม เพียงแต่ว่ามีความปกติทางด้านร่างกายเท่านั้น แต่เขาก็ไม่ผิดปกติทางด้านสังคม ขณะที่คนพิการที่พยายามทำตัวให้เหมือนคนปกติเวลาอยู่ในสังคม แต่ความรู้สึกภายในของเขาเห็นว่าตนเองเป็นคนที่น่าสมเพช มีความหวาดกลัว กลียดชังตนเอง และพยายามจะหลีกเลี่ยงสภาพนั้น ความรู้สึกมีปมด้อยของคนพิการนั้นยากที่จะลบเลือนได้ ถึงแม้ว่าคนพิการจะสามารถปรับตัวในสังคมได้ดีก็ตาม แต่เมื่ออยู่ในที่ซึ่งมีคนปกติจำนวนมาก เขามักจะรู้สึกกับความแตกต่างจากบุคคลทั่วไปเหล่านั้น รู้สึกว่าเป็นเป้าสายตาของคน คนพิการส่วนใหญ่จึงมักจะเลี่ยงที่จะไปอยู่ร่วมกับคนปกติ

ในกระบวนการการปรับตัวของคนพิการทางกาย เมื่อพิจารณาจากสาเหตุของความพิการ พบข้อแตกต่างที่น่าสนใจคือ คนพิการแต่กำเนิด ความบกพร่องหรือพิการทางกายจะมีผลกระทบต่อเด็กน้อยมาก แต่เมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่น สิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นสาเหตุของความกังวลใจและความรู้สึกมี

ปมด้อย เพราะในวัยรุ่นเด็กมีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะได้รับการยอมรับและยกย่องจากผู้อื่น สำหรับเด็กหญิงในวัยรุ่น สภาวะทางกายที่บกพร่องหรือพิการมีผลทำให้เพื่อนเพศเดียวกันไม่ยอมรับ และทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกว่าเป็นคนไม่สวยงาม ไม่มีเสน่ห์แก่เพื่อนชาย หลีกเลี้ยงที่จะสมาคมด้วยสิ่งนี้จะป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว ส่วนในวัยรุ่นชายจะรู้สึกกังวลใจอย่างยิ่งในความบกพร่องหรือพิการทางกายที่เป็นสาเหตุให้มีความอ่อนแอ และเป็นอุปสรรคต่อการแสดงออกที่ทำให้เพื่อนชายชื่นชม อีกทั้งเป็นอุปสรรคในการสร้างความนิยมชมชอบในเพื่อนเพศหญิงและอาจเป็นสาเหตุที่จะทำให้เกิดหวังและล้มเหลวในการฝึกฝนอาชีพที่เลือกไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการ มีดังนี้

เทลฟอร์ด และรอเซย์ (Telford and Sawrey.1967:310) ได้ศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปรับตัวของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เรียนร่วมกับเด็กปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เรียนในโรงเรียนเฉพาะและยังพบว่าเด็กที่เรียนร่วมกับเด็กนั้นมีปัญหาการปรับตัวมากกว่าที่เรียนในโรงเรียนเฉพาะ

ริช และคนอื่นๆ (Reich and others.1977:534-543) ได้ทำการศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ จำนวน 195 คน ในระดับประถมและระดับมัธยม พบว่า เด็กเหล่านี้ได้รับประโยชน์ในการพัฒนาทางวิชาการ แต่ขณะเดียวกันเด็กเหล่านี้ก็ ประสบปัญหาทางบุคลิกภาพและการปรับตัว

สุปรีดา คงธรรม (2539:35) ศึกษา ความต้องการ และอุปสรรคของคนพิการที่รับการฝึกอาชีพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ คนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพอยู่ในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จำนวน 47 ราย และครูฝึกอาชีพทั้งหมดจำนวน 6 ราย ผลการศึกษาพบว่า คนพิการประสบปัญหาจากความพิการของตนเอง รู้สึกว่ามีปมด้อย น้อยใจ หมดหวังท้อแท้ในชีวิต มีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ มีปัญหาการเข้าสังคมและการมีส่วนร่วมในสังคม แต่คนพิการส่วนใหญ่สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลในครอบครัวและเพื่อนบ้านได้ดี

ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

แนวการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรม

การศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์ สามารถศึกษาได้จากสาเหตุ 2 ประการใหญ่ๆ คือ สาเหตุภายนอกตัวมนุษย์ เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม สภาพภูมิประเทศ เป็นต้น และ

สาเหตุภายในตัวมนุษย์ เช่น ลักษณะทางจิตใจมนุษย์ โดยทั่วไปแนวการวิเคราะห์จะใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งใน 4 รูปแบบ ดังต่อไปนี้เป็นหลัก 1) รูปแบบที่เน้นจิตลักษณะ (Trait model) คือเน้นลักษณะภายในตัวบุคคล เป็นสาเหตุของพฤติกรรม ได้แก่ การศึกษาบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งประกอบขึ้นด้วยลักษณะทางจิตย่อยๆ หลายลักษณะที่คงสภาพอยู่ภายในตัวบุคคล 2) รูปแบบการวิเคราะห์พลวัตทางจิต (Psychodynamic Model) มุ่งศึกษาโครงสร้างทางจิตที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรม ประกอบด้วย อิด (id) อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้ (Superego) โครงสร้างทางจิตทั้ง สามด้านนี้ จะมีความขัดแย้งกันอยู่ตลอดเวลา และแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม 3) รูปแบบสถานการณ์นิยม (Situational Model) มุ่งเน้นว่าพฤติกรรมของมนุษย์อาจแก้ไข ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงได้ โดยอาศัยสถานการณ์แวดล้อมภายนอก เจือปนไขทางสังคม และสิ่งเร้าต่างๆ ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะต่างๆ กันและ 4) รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) มุ่งเน้นความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางจิตใจของบุคคล (สาเหตุภายใน) กับสถานการณ์ที่เขาประสบอยู่(สาเหตุภายนอก) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมนุษย์อย่างครอบคลุม มีการศึกษาใน 2 รูปแบบ รูปแบบที่หนึ่ง ศึกษา จิตลักษณะร่วมกับสถานการณ์ปัจจุบัน หรือเรียกว่า ปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanistic Interaction) เป็นการวิเคราะห์ทางสถิติร่วมกัน ระหว่างลักษณะของสถานการณ์ และจิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ ซึ่งส่งผลต่อความแปรเปลี่ยนของคะแนนพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งในบุคคล ได้แก่ การวิเคราะห์สองทิศทาง Two-way ANOVA, Three-way ANOVA และรูปแบบที่สอง ศึกษา จิตลักษณะตามสถานการณ์ หรือเรียกว่า ปฏิสัมพันธ์แบบอินทรีย์ (Organismic Interaction) เป็นการศึกษาลักษณะทางจิตใจของบุคคล ประเภทที่อยู่ใต้อิทธิพลของสถานการณ์ กล่าวคือเป็นสภาพจิตใจที่มีความไวต่อการแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่บุคคลเผชิญอยู่ในปัจจุบัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน.2541:105)

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางการวิเคราะห์สาเหตุของความสามารถในการปรับตัวด้วยทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) เป็นแนวทางเบื้องต้นในการกำหนดตัวแปรที่ศึกษา จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะเน้นศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากการสนับสนุนจากครอบครัว หมายถึงการที่บุคคล ได้รับการสนับสนุน ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการเงิน สิ่งของ แรงงานและบริการการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน หมายถึงการที่บุคคล ได้รับการสนับสนุน ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของเพื่อนร่วมงาน ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการเงิน สิ่งของ แรงงานและบริการการสนับสนุนจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน หมายถึงการที่บุคคล ได้รับการสนับสนุน ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการเงิน สิ่งของ แรงงานและบริการ ส่วนปัจจัยทางจิตลักษณะอันได้แก่ การมีมโนภาพแห่งตนคือ

ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีทั้งทางที่ดีและไม่ดี อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่ตนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งวัดได้จากการประเมินคุณลักษณะของตนเองในด้านต่างๆ คือด้านพฤติกรรมสังคม ด้านสติปัญญา ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ ด้านความวิตกกังวล ด้านความสุขความพอใจ ซึ่งจะมีทั้งมโนภาพทางที่ดีและมโนภาพทางที่ไม่ดีอันเป็นผลมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผู้พิการได้มีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และมีการศึกษาถึงการเผชิญปัญหา หมายถึง เมื่อบุคคลอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ก็พยายามที่จะหาวิธีการต่างๆ เพื่อจัดการกับปัญหานั้น และแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิด เพื่อจะบรรเทา ความทุกข์ ป้องกัน และขจัดสภาวะการณ์ที่ก่อให้เกิดความตึงเครียดต่อตัวผู้พิการเอง และมีการนำเอาปัจจัยภูมิหลังคือเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระดับความพิการ ระยะเวลาของความพิการ ที่จะส่งผลกระทบต่อการปรับตัวในการวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางการวิเคราะห์สาเหตุของความสามารถในการปรับตัวทางสังคมด้วย จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยทางจิตลักษณะอันได้แก่มโนภาพแห่งตนของคนพิการทางการเคลื่อนไหว การเผชิญปัญหา ซึ่งจะมีทั้งแบบต่อสู้อุปสรรค และแบบหลีกเลี่ยงปัญหานั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม และปัจจัยทางสภาพแวดล้อมอันได้แก่การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัว จากเพื่อนร่วมงาน และจากบุคลากรทั้งในภาครัฐและเอกชน ซึ่งตัวแปรเหล่านี้เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมด้วยเช่นกัน และนอกจากนี้ยังได้ศึกษาภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับความพิการ ระยะเวลาของความพิการเพื่อเป็นตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์อีกด้วย ในการตั้งสมมติฐานสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวของรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม ประกอบกับหลักฐานที่พบจากงานวิจัยในอดีต ตัวอย่างเช่น จิตลักษณะ สภาพแวดล้อม มาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่ออธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัว ตัวแปรที่ศึกษาจากการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องก็พบว่าปัจจัยทางสภาพแวดล้อม และจิตลักษณะมีผลต่อการปรับตัวทางสังคมของผู้พิการอีกด้วย

มโนภาพแห่งตนกับการปรับตัวทางสังคม

มโนภาพแห่งตน หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีทั้งทางบวกและทางลบ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่ตนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

ผ่องศรี อิมสอน (2530:15) ได้สรุปความหมายของ มโนภาพแห่งตนว่า หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้ของตนเองเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นอย่างไรในด้านสุขภาพร่างกาย นิสัย อารมณ์และความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม ตลอดจนความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ด้านการศึกษาและอาชีพตามความเป็นจริงในปัจจุบัน และตามความคาดคิดเอาไว้ในอนาคต

รัตนา ไกรสีหนาท (2534:19) ได้ให้ความหมาย มโนภาพแห่งตนไว้ว่า เป็นความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด เจตคติที่บุคคลมีต่อตนเองในทุกๆด้านทั้งในทางดีและไม่ดี ซึ่งเป็นผลมาจากการ

เรียนรู้จากประสบการณ์ต่างๆ ที่ตนได้รับและมีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง ซึ่งมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล

จากความหมายของมโนภาพแห่งตนที่บุคคลต่างๆ ได้กล่าวมา พอสรุปได้ว่า มโนภาพแห่งตนหมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีทั้งทางบวกและลบ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่ตนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตน

อีริกสัน(Erikson) เป็นนักจิตวิทยาากลุ่มจิตวิเคราะห์สมัยใหม่ที่ทำให้ความสนใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับเรื่องของตน ในฐานะเป็นผู้ถูกกระทำและอธิบายโดยใช้คำว่า “เอกลักษณ์” แทนคำว่า “ตน” โดยอธิบายว่าการแสดงพฤติกรรมของคนนั้นเป็นไปเพื่อการหาเอกลักษณ์ของตนเอง ลักษณะของคนทีหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ คือรู้ว่าตนเองคือใคร มีความต้องการอะไร มีจุดมุ่งหมายอย่างไรในชีวิต โดยตระหนักถึงความสามารถของตนเอง ซึ่งเขาได้ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของสังคมที่มีผลต่อการหาเอกลักษณ์ของบุคคลจากประสบการณ์ ที่ได้รับการยอมรับจากสังคม เด็กจะค่อยๆ พัฒนาเอกลักษณ์ของตน โดยผ่านกระบวนการถือตนตามแบบอย่าง ดังนั้น เด็กจึงควรได้รับการติดต่อช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ เพื่อเขาจะได้เลียนแบบได้ อีริกสันได้อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาของการหาเอกลักษณ์โดยผ่านขั้นทั้ง 8 ในทฤษฎีบุคลิกภาพของเขา โดยที่เน้นว่าในช่วงวัยรุ่นเป็นขั้นสำคัญที่สุดในการหาเอกลักษณ์ บุคคลที่จะพัฒนาขึ้นไปเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคตนั้น คือผู้ที่สามารถหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ ซึ่งในการอธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการของบุคลิกภาพของอีริกสัน มิได้อธิบายเพื่อความต้องการทางด้านสรีระเท่านั้นแต่ได้รวมไปถึงสิ่งที่สังคม วัฒนธรรม ได้ให้อะไรกับเด็กบ้างในช่วงของพัฒนาการแต่ละขั้นนั้นจึงเป็นเรื่องของจิตสังคมประกอบกัน

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีของอีริกสันเชื่อว่า การแสดงพฤติกรรมของคนนั้นก็เพื่อหาเอกลักษณ์ของตนโดยสังคมจะมีอิทธิพลต่อการหาเอกลักษณ์ของตนเอง ในช่วงวัยรุ่น เป็นขั้นที่สำคัญในการหาเอกลักษณ์ ถ้าบุคคลใดสามารถหาเอกลักษณ์ของตนเองได้สามารถพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จได้ในอนาคต

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตน

อภิชาติ ประสารศรี(2534:28-30)ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักใหญ่ที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตน สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะของร่างกาย ความเหมาะสมของรูปร่างลักษณะของร่างกายมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ เป็นตัวกำหนดความสามารถที่จะทำอะไรๆ ได้หรือไม่ได้ ซึ่งนักเรียน

จะมีเจตคติต่อลักษณะของร่างกายของตนเองอย่างไรนั้น เป็นผลเนื่องมาจากการยอมรับของบุคคลรอบข้าง

2. ข้อบกพร่องของร่างกาย เป็นความบกพร่องของร่างกายที่เกิดขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจของนักเรียน และทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อตนเองไปในทางลบ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เช่น แขนหัก ฟันหัก ตาเหล่ เป็นต้น

3. สุขภาพของร่างกาย นักเรียนที่มีสุขภาพดีมักจะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มได้ดีกว่านักเรียนที่อ่อนแอหรือเรียนที่มีสุขภาพไม่แข็งแรง ดังนั้นสุขภาพของร่างกายจึงเป็นเสมือนเงื่อนไขของร่างกายที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาโนภาพแห่งตนของนักเรียน

4. อารมณ์ เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับความกดดันทางด้านจิตใจ ความวิตกกังวล อารมณ์เคร่งเครียด ความแปรปรวนต่าง ๆ ความเหนื่อยอ่อนและความเบื่อหน่าย อันเป็นผลเนื่องมาจากการปรับตัวทางสังคมส่วนความสุขและความพึงพอใจเป็นผลมาจากการยอมรับและเข้าใจที่บุคคลมีต่อตนเองและสภาพแวดล้อม

5. เครื่องแต่งกาย เป็นสิ่งที่จะสามารถบ่งบอกถึงสถานภาพของบุคคล ซึ่งถ้าการแต่งกายนั้นได้รับการยอมรับจากสังคม ก็จะทำให้บุคคลนั้นมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า

6. ชื่อจริงและชื่อเล่นเป็นสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของบุคคล บุคคลจะมีความเชื่อมั่นและเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง เช่น เมื่อชื่อของตนมีความคล้ายคลึงหรือสอดคล้องกับบุคคลที่มีชื่อเสียง

7. สติปัญญา เป็นสิ่งหนึ่งที่บ่งบอกถึงความสามารถ ซึ่งบุคคลจะเกิดการเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ และผู้ที่มีสติปัญญาต่ำก็จะทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกด้อยในตนเอง

8. ระดับความทะเยอทะเยอทะยาน เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตนของบุคคลมาก ซึ่งเกิดมาจากการประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว บุคคลที่ประสบความสำเร็จจะรู้สึกภูมิใจและตั้งใจที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมายที่สูงๆขึ้นไป ซึ่งแตกต่างไปจากบุคคลที่ประสบความสำเร็จที่มีแต่ความรู้สึกห่อถอย

9. รูปแบบของวัฒนธรรม จะมีผลต่อการกำหนดรูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก ซึ่งถ้าพฤติกรรมมีความสอดคล้องกับรูปแบบวัฒนธรรมของกลุ่มนั้น ก็จะได้รับ การยอมรับจากชนกลุ่มนั้นๆ

10. อิทธิพลในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่มีความอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตนของบุคคลไม่น้อยเช่นกัน ได้แก่ ความโอ้อ่า ของอาคารสถานที่ ครูผลการเรียน เป็นต้น เพราะสิ่งเหล่านี้มีผลต่อความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจของบุคคล

11. สถานภาพทางสังคม สิ่งนี้มีอิทธิพลทำให้นักบุคคลมีความต้องการที่จะพัฒนาบุคลิกภาพให้เป็นที่ยอมรับ เพราะการยอมรับหรือการเป็นที่นิยม (Popularity) ของกลุ่มจะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและเป็นการเพิ่มระดับการยอมรับของตนเอง

12. อิทธิพลในครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นสิ่งแรกที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ ดังนั้นเจตคติ และพฤติกรรมที่บิดามารดาแสดงออกจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนมากและมีผลต่อการพัฒนามโนภาพแห่งตนของนักเรียนด้วย

จันทร์เพ็ญ โชติศิริ (2532:67) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และการปรับตัวทางสังคมของวัยรุ่นหญิงที่กลุ่มเพื่อนยอมรับว่าสวย โดยศึกษากับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในจังหวัดขอนแก่น โดยแบ่งความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองออกเป็น 7 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรม ด้านสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน ด้านรูปร่างและบุคลิกภายนอก ด้านความวิตกกังวลใจ ด้านความเป็นคนน่านิยม ด้านความสุขความพอใจ และด้านที่เป็นส่วนรวมของความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ผลการศึกษาพบว่า ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริสุข ทองสนธิ (2538:1-3) ศึกษาเรื่องการปรับตัวสู่สถานการณ์ชีวิตใหม่ ของผู้พิการจากการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันประเทศ: ศึกษาเฉพาะรายกรณีสมาชิกสายใจไทยที่หน่วยฝึกอาชีพกรุงเทพฯ พบว่า ผู้พิการส่วนใหญ่มีการปรับตัวด้านอารมณ์และสังคมในระดับปานกลาง และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวคือปัจจัยด้านจิตวิทยา ได้แก่ ความรู้สึกไร้อำนาจ ความรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถกำหนดสิ่งที่พึงพอใจหรือไฝหาได้ และความรู้สึกไร้ความหมาย คือความไม่เข้าใจ ไม่อาจทำนายได้ถึงผลลัพธ์ในอนาคตที่จะเกิดกับตนเอง

กาญจนา คงทอง(2528:54) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดและมโนภาพแห่งตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งเรียนในชั้นเฉพาะกับชั้นเรียนร่วม พบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพศชายและเพศหญิงมีมโนภาพแห่งตนไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่าการที่คนพิการมีมโนภาพแห่งตนในทางที่ดีต่ำจะส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตในสังคม และเป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการปรับตัว

✓ การเผชิญปัญหาความสามารถในการปรับตัว

ภัทรพงศ์ ประกอบผล (2534:21) ให้ความหมายว่า การที่บุคคลถูกคุกคามจากสถานการณ์หรือสิ่งเร้าภายนอก ที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดความรู้สึกกดดัน ไม่สบายใจ และกระทบกระเทือนต่อดุลยภาพภายในจิตใจ ทำให้บุคคลต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อขจัดความรู้สึกและความคับข้องใจที่มีอยู่ โดยการปรับตัวและแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดภาวะสมดุลย์ตามเดิมนั้น โดยเลือกวิธีการต่างๆ เพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากปัญหาละสถานการณ์นั้นๆ

ลาซาร์ส ให้ความหมายของการเผชิญปัญหาไว้ว่า วิธีการที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมของบุคคลเพื่อจัดการกับความต้องการเฉพาะทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งจะสมารถจัดการได้ดี

เพียงใดขึ้นอยู่กับพลังความสามารถของแต่ละบุคคล ความพยายามนี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา ซึ่งประกอบไปด้วย

1. กระบวนการของพัฒนาการในการจัดการกับปัญหา
2. การผสมผสานกันระหว่างความคิด และการกระทำซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
3. ความแตกต่างของชีวิตประจำวันของแต่ละคน

นิโบล กฤษณพันธ์ (2532:15) สรุปความหมาย ของการเผชิญปัญหาจากนักคิดหลายท่านไว้ว่า การเผชิญปัญหาเป็นความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมไปเรื่อยๆ เพื่อจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ ที่ เป็นความต้องการจำเพาะที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกร่างกาย และบุคคลประเมินแล้วว่าสถานการณ์นั้นก่อให้เกิดภาวะเครียดกับตนเอง

ดังนั้นวิธีในการเผชิญปัญหา จึงเป็นความพยายามทั้งทางด้านความคิดและพฤติกรรมที่จะตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อลดหรือขจัดความเครียด ความรุนแรงของปัญหาที่กำลังคุกคามต่อเสถียรภาพทางจิตใจ ทั้งนี้เพื่อรักษาสภาวะสมดุลย์ให้ดำเนินต่อไป ซึ่งบุคคลจะสามารถจัดการกับปัญหาได้ดีเพียงใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

ลักษณะ สิริวัฒน์ (2540:157) ได้กล่าวถึงวิธีในการเผชิญปัญหาไว้ดังนี้

1. การเผชิญปัญหาหรือตอบโต้ปัญหาโดยอัตโนมัติ ได้แก่

1.1 การร้องไห้เป็นการตอบปัญหาแบบหนึ่งเมื่อบุคคลต้องเผชิญปัญหา การร้องไห้จะช่วยปลดปล่อยอารมณ์ตึงเครียด ความปวดร้าว ความเจ็บใจ ความน้อยใจ เสียใจหรือความวิตกกังวล ภายหลังจากการร้องไห้อารมณ์ของบุคคลนั้นค่อยๆสงบ คลายเครียดเข้าสู่สภาพปกติ

1.2 การพูดหรือระบายออกด้วยคำพูดเป็นผลไกที่ช่วยลดอารมณ์เครียด ช่วยให้บุคคลระบายความอัดอั้นใจเข้าใจสถานการณ์ หรือปัญหาชัดเจนขึ้น ความคิดต่างๆใหม่ อาจเกิดขึ้นในช่วงที่พูด นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสที่เขาจะได้แสดงความคิดเห็นร่วมกับบุคคลอื่นๆ และอาจจะแนะนำแนวคิดต่างๆมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

1.3 การหัวเราะ บุคคลบางคนเมื่อเผชิญกับปัญหาอาจจะหัวเราะหรือทำตลก เพื่อให้ความเครียด ความเศร้า หรือสิ่งกระทบกระเทือนใจผ่อนคลายลง โดยทั่วไปการหัวเราะและการมีอารมณ์ขันมีแนวโน้มที่จะช่วยลดความเครียดตลอดจนพฤติกรรมก้าวร้าวหรือการเป็นอริของคู่ปรปักษ์ลงได้

1.4 การคิดรอบคอบ มนุษย์มีความสามารถในการคิด ไตร่ตรอง ตระหนักในเหตุการณ์ พิจารณาข้อดีข้อเสีย เหตุและผลของเหตุการณ์นั้นๆ พยายามที่จะเข้าใจเหตุการณ์ตลอดจนความสำคัญของเหตุการณ์ หรือสภาพการณ์นั้นๆที่มีต่อเขา เมื่อเข้าใจอย่างชัดเจนแล้วความเครียดความวิตกกังวลก็จะค่อยๆคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น

1.5 การเสาะแสวงหาแหล่งให้ความช่วยเหลือเมื่อบุคคลเผชิญกับสภาวะวุ่น

วาทะทางจิตใจก็มักจะหาแหล่งที่จะให้ข้อมูล หรือแสวงหาความช่วยเหลือ และกำลังใจซึ่งบุคคลที่เขาจะไปขอความช่วยเหลือจะต้องเป็นบุคคลที่เขาไว้วางใจ และมั่นใจว่ารักษาความลับของเขาได้

1.6 การนอนหลับฝัน ภายหลังจากการนอนหลับและฝัน ความรุนแรงของปัญหาจะค่อยๆ คลี่คลายลงไปบ้าง ที่กำลังหลับนั้นอาจฝันดีหรือฝันร้ายเมื่อเขาตื่นขึ้นมาก็คงคิดถึงประสบการณ์ที่เขาได้จากการฝัน และจากช่วงเวลาที่เขาได้นอนหลับไปนั้นอาจช่วยให้เขาตระหนักวิเคราะห์สภาพการณ์ต่างๆ เข้าใจเหตุการณ์ได้ดีขึ้น เป็นผลให้เขาได้ระงับความรู้สึก ความเครียด ความผิดหวัง และความไม่สบายใจต่างๆ ซึ่งกลวิธานในการปรับตัวมีหลายวิธี แบ่งได้ดังนี้

2. วิธีการใช้กลวิธานในการปรับตัว เป็นวิธีการหรือกลไกที่บุคคลใช้เพื่อคลายเครียด ความกังวลใจ ความคับข้องใจ หรือความขัดแย้งในใจ โดยช่วยรักษาไว้ซึ่งความภาคภูมิใจของบุคคล แม้ว่าจะประสบความล้มเหลวในชีวิตและยังช่วยลดความไม่สบายใจต่างๆ อันเกิดจากความสำนึกผิดต่างๆ ซึ่งกลวิธานในการปรับตัวมีหลายวิธี แบ่งได้ดังนี้

2.1 ประเภทต่อสู้อหรือเผชิญกับปัญหา ได้แก่

2.1.1 การหาเหตุผลเข้าข้างตัวเอง เป็นการหาเหตุผลที่ดี และเป็นที่ยอมรับมาอธิบายแทนเหตุผลที่แท้จริง เพื่อรักษาหน้าตาของตนไว้เข้าทำนองอุ้งนึ่งเปรี้ยวมะนาวหวาน เช่น สอบเข้าเรียนแพทย์ไม่ได้ก็ให้เหตุผลว่าแพทย์ทำงานหนักไม่มีเวลาพักผ่อน คนไม่มีรถยนต์ส่วนตัวก็อ้างว่าขึ้นรถเมล์สะดวกกว่าไม่ต้องหาที่จอดรถ

2.1.2 การโยนความผิดให้ผู้อื่น เป็นการย้ายหรือโยนความผิดไปให้ผู้อื่นเพื่อลดความเครียดของตนเอง ไม่ยอมสำรวจความผิดหรือความบกพร่องของตัวเอง เข้าทำนองที่ว่า ราไม่ดีโทษปีโทษกลอง เช่น มาทำงานก็อ้างว่ารถติด

2.1.3 การย้ายอารมณ์ เป็นการย้ายหรือระบายอารมณ์จากบุคคล หรือสิ่งของหนึ่งไปยังอีก บุคคลหนึ่งเหนือสิ่งของหนึ่ง เพื่อลดความไม่พอใจ หรือลดความโกรธ เข้าทำนองตีวัวกระทบคราด เช่น โกรธผู้บังคับบัญชา ไปเตะสุนัขที่บ้าน ทะเลาะกับภรรยาไปทูปจานซามเสียหาย

2.1.4 การชดเชย เป็นการหาปมเด่นใหม่มาลบล้างปมด้อยเดิม หรือหาสิ่งอื่นมาชดเชยสิ่งที่ตนขาดไป เช่น คนไม่สวยแต่เรียนเก่ง คนที่เล่นกีฬาไม่เก่งแต่เล่นดนตรีเก่ง

2.1.5 การระบาย เป็นการชดเชยปมด้อยเดิมด้วยการสร้างปมเด่นบนฐานปมด้อย เช่น คนที่พูดติดอ่างก็ฝึกพูดจนเป็นนักพูดที่มีชื่อเสียง

2.1.6 การทดแทน เป็นการทดแทนกิจกรรมซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ด้วยกิจกรรมที่เป็นที่ยอมรับ เช่น คนที่มีแรงขับในลักษณะก้าวร้าว รุกรานคนอื่นหาทางทดแทนด้วยการชกมวย การยิงปืน

3.1 ประเภทหลีกเลี่ยง หรือหนีปัญหาเป็นการหลีกเลี่ยงหนีหรือไม่เผชิญหน้ากับปัญหาเพื่อลดความไม่สบายใจ ได้แก่

2.2.1 การแยกตัว ซึ่งบุคคลจะใช้หลังจากที่หาทางออกด้วยวิธีการ

อื่นแล้วไม่ได้ผล บุคคลจะมีลักษณะขาดความกระตือรือร้น ขาดความสนใจสิ่งต่างๆ เหมือนอยู่ในโลกของตนเอง

2.2.2 การถดถอย เป็นการถดถอยเข้าสู่พฤติกรรมดั้งเดิมที่ตนเองใช้
ได้ผลในการแก้ไขปัญหา ซึ่งอาจจะแสดงออกโดยคำพูด หรือการกระทำกระทำได้ เช่น การที่เด็กเล็กไม่ยอมช่วยตัวเองในเรื่องต่างๆ ต้องให้มารดาเป็นคนทำให้ได้แก่ ป้อนข้าว สวมเสื้อผ้า การพูดไม่ชัดเจน

2.2.3 การฝันเฟื่อง เป็นกระบวนการที่บุคคลผูกเรื่องขึ้นมาในจิตใจ
เพื่อสนองความต้องการ ซึ่งจะก่อให้เกิดความสุข ความพอใจ ลดความตึงเครียดในชีวิต บางครั้งอาจนำไปสู่กิจกรรมที่สร้างสรรค์ได้ แต่ถ้าหมกมุ่นเกินไปถอยกลับสู่โลกความจริงไม่ได้ก็จะเกิดปัญหาขึ้น

2.2.4 การหนีเข้าสู่สภาวะเจ็บป่วย เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่
ไม่ปรารถนา ความเจ็บป่วยที่ว่านี้เกิดขึ้นจริงๆโดยมิได้เสแสร้ง เช่นนักเรียนที่กลัวสอบตกในวันสอบมีอาการหอบ หายใจไม่ออก

กลวิธานป้องกันตนดังกล่าวนี้ถ้าใช้อย่างเหมาะสมพอดีก็สามารถผ่อนคลายความเครียดซึ่งเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวันจะช่วยลดความไม่สบายใจ ความเครียด ความคับข้องใจ แต่ถ้านำไปใช้บ่อยเกินไปโดยปราศจากเหตุผล ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดโทษ มีผลกระทบต่อการปรับตัวของบุคคลนั้น ทำให้ไม่ยอมรับความจริงซึ่งจะส่งผลให้เกิดปัญหาอีกต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหาด้วยความสามารถในการปรับตัว

จาโลวิตและเพาเวอร์ (Jalowiec & Power, 1981) ได้ศึกษาเปรียบเทียบภาวะเครียดและการเผชิญปัญหา ระหว่างผู้ป่วยที่มารับการตรวจรักษาที่หน่วยฉุกเฉิน จำนวน 25 คน กับผู้ป่วยใหม่ที่ได้รับบริการวินิจฉัยว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 25 คนเท่ากัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยที่มารับการตรวจรักษาที่หน่วยฉุกเฉิน มีความเครียดมากกว่าผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าผู้ป่วยที่มารับการรักษาที่หน่วยฉุกเฉินมีอาการรุนแรงกว่าจึงเกิดความรู้สึกไม่แน่นอนกับอนาคตของตนเองในเรื่องการเจ็บป่วยสูงกว่าผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง และยังพบว่าผู้ป่วยทั้งสอง กลุ่ม ใช้พฤติกรรมเผชิญปัญหาด้านมุ่งแก้ปัญหามากกว่าจัดการกับอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มณฑา ลิ้มทองกุล (2535:41) ได้ศึกษาความวิตกกังวล ความรู้สึกไม่แน่นอนและการเผชิญปัญหา ขณะรอฟังผลการตรวจชิ้นเนื้อในผู้ป่วยที่มีก้อนบริเวณเต้านม จำนวน 80 ราย พบว่าความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยด้านความคลุมเครือเกี่ยวกับภาวะความเจ็บป่วยเพียงด้านเดียวที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีการเผชิญความเครียดด้านการจัดการกับอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปได้ว่า การที่บุคคล หรือผู้ป่วยที่ใช้การเผชิญปัญหาด้านมุ่งแก้ปัญหา จะจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้มาก

การสนับสนุนทางสังคม

ศศิวิมล โสภณพันธ์ (2523:5) ให้ความเห็นว่าองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่ความเข้าใจการสนับสนุนจากสังคมประเภทแรก คือ การรับรู้ว่ามีความช่วยเหลือมากพอถ้าเขาต้องการ ประการที่สองคือ ระดับความพอใจในการสนับสนุนนั้น การนิยามการสนับสนุนจากสังคมด้วยองค์ประกอบเหล่านี้ อาจจะทำให้การนิยามแปรผันไปตามลักษณะบุคลิกภาพอื่นๆของบุคคล เช่น บางคนอาจจะคิดว่าความช่วยเหลือต้องมาจากคนจำนวนมากถึงจะเพียงพอแต่บางคนอาจจะคิดว่าคนเดียวก็เพียงพอแล้ว ในส่วนของความพอใจก็เช่นเดียวกัน อาจจะสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่ออำนาจในตนเองนอกตนหรือประสบการณ์ที่เพิ่งได้รับ

ทินเดน (Tilden.1987:616) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. การสนับสนุนด้านอารมณ์ หมายถึง ความผูกพัน ความอบอุ่นใจและความรู้สึกเชื่อมั่นและไว้วางใจ
2. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร(Information Support) เป็นการให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหา หรือการให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมและการกระทำของบุคคล
3. การสนับสนุนด้านสิ่งของ (Tangible support) เป็นการให้ความช่วยเหลือในด้านสิ่งของ เงินทอง หรือบริการ

แคปแลน,คาสเซลและจอร์ (Kaplan, Cassel and Gore.1977:50-51)กล่าวว่าแรงสนับสนุนทางสังคมหมายถึง การติดต่อต่างๆ ในสังคม ที่ทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับความพึงพอใจ และได้รับการตอบสนองความต้องการ

กิตติพันธ์ นนทปัทมะดุลย์ (2535:170) ให้ความหมายของแรงสนับสนุนทางสังคมว่าเป็นการเกื้อกูลทางสังคมของบุคคล ในด้านการให้ความรัก ความเอาใจใส่ เห็นคุณค่าที่ได้รับการยกย่อง ทำให้บุคคลมีความรู้สึกว่ายู่ในสังคมเดียวกัน และเกิดความสำคัญซึ่งกันและกัน มีความช่วยเหลือกันในด้านสิ่งของ แรงงาน และเวลา แรงสนับสนุนทางสังคมจะช่วยส่งผลต่อจิตใจ อารมณ์ ตลอดจนการรับรู้จากบุคคลต่างๆ ได้แก่ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน และคนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์ (2535:594) ให้ความหมายของแรงสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นแรงที่ผู้ได้รับการสนับสนุน ได้รับความช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของ หรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่ม แล้วทำให้ผู้รับได้ปฏิบัติไปในทิศทางที่ต้องการ

สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมหมายถึงการเกื้อกูล ช่วยเหลือในด้านต่างๆแก่บุคคลรอบข้าง แรงสนับสนุนทางสังคมจะช่วยส่งผลต่อจิตใจ อารมณ์ ตลอดจนการรับรู้จากบุคคลต่างๆ

ประเภทของแรงสนับสนุนทางสังคม

วิลส์ (Weiss. 197: 17-26) แบ่งแรงสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 5 ชนิด ดังนี้

1. แรงสนับสนุนทางสังคมด้านความใกล้ชิด ความใกล้ชิดส่งผลให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่น ไม่เกิดความรู้สึกหวาดหวั่น ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้จะพบในกลุ่มสมรส เพื่อน หรือสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน
2. แรงสนับสนุนทางสังคมด้านมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในสังคม ทำให้บุคคลรู้สึกมีเป้าหมายมีความเป็นเจ้าของ และได้รับยกย่องว่าตนมีคุณค่าต่อกลุ่ม
3. แรงสนับสนุนทางสังคมด้านการได้รับการยอมรับยกย่อง การที่ผู้ใหญ่มีความรับผิดชอบต่อการเจริญเติบโตและความสบายของผู้เยาว์ แล้วทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกว่าได้รับการยกย่องเป็นที่ต้องการและเป็นที่พึ่งพาของผู้อื่นได้
4. แรงสนับสนุนทางสังคมด้านการยอมรับบทบาท การได้รับการยอมรับบทบาทในสถาบันครอบครัวหรือสังคม จะทำให้มีความเชื่อมั่นและรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง
5. แรงสนับสนุนทางสังคมด้านการยกย่องช่วยเหลือ เป็นการได้รับคำแนะนำชี้แนะ หรือได้รับกำลังใจเพื่อสามารถในการนำไปใช้ในการแก้ปัญหา

จรรยาวัตร คมพยัคฆ์ (2531:69-106) ได้แบ่งชนิดของแรงสนับสนุนออกเป็น 4 ชนิด คือ

- 1.แรงสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional support) หมายถึงแรงสนับสนุนทางด้านการยกย่อง การให้ความรัก ความผูกพันความจริงใจ ความเอาใจใส่ ความเห็นอกเห็นใจ
- 2.แรงสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน(Appraisal support) หมายถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปประเมินตนเองและเปรียบเทียบกับพฤติกรรม การให้การรับรองซึ่งจะทำให้ผู้รับเกิดความมั่นใจ นำไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นที่อยู่ร่วมในสังคม
- 3.แรงสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร(Information support) หมายถึงการให้คำแนะนำข้อเสนอทิศทางและการให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ที่เผชิญอยู่ได้
- 4.แรงสนับสนุนทางด้านเครื่องมือสิ่งของ การเงิน และแรงงาน(Instrumental support) หมายถึงการช่วยเหลือโดยตรงต่อความจำเป็นของบุคคลในเรื่อง เงิน แรงงาน เวลา และการปรับสภาพแวดล้อม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม

วรารณณ์ นาครรัตน์ (2533:39) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมในการเผชิญความเครียดของผู้ป่วยโรคหัวใจ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ป่วยโรคหัวใจที่มารับการตรวจรักษา ณ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลราชวิถี

โรงพยาบาลรามาริบัติ และวชิรพยาบาล โดยไม่จำกัดเพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม จำนวน 150 ราย ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001

ประถมพร โภชนาสมบูรณ์ (2526:34) ได้ศึกษาความต้องการทางสังคมและลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยด้วยโรคอันเนื่องมาจากการทำงาน พบว่าปัญหาของลูกจ้างภายหลังประสบอันตรายคือ ปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ปัญหาการแยกตัวออกจากสังคม การเงิน การรักษาพยาบาล การเดินทาง อารมณ์ จิตใจ และการปรับตัวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปรีดา คงธรรม(2522: 45) ได้ศึกษา ปัญหา ความต้องการ และอุปสรรค ที่ได้รับการฝึกอาชีพ ณ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ พระประแดง กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย พบว่าปัญหาความพิการของตนเอง และปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้อื่นและสังคมและต้องการความช่วยเหลือมากในทุกด้าน

สรุปได้ว่า การที่ผู้พิการได้รับรู้ถึงการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลรอบข้างมีความสัมพันธ์ในทางบวกในการดำรงชีวิตในสังคมของผู้พิการ และคนพิการต้องการความช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านต่างๆ

ภูมิหลังกับความสามารถในการปรับตัว

แคปแลน (Kaplan.1959:293) ได้กล่าวว่า เด็กหญิงมีปัญหาความคับข้องใจและการปรับตัวมากกว่าเด็กชาย เนื่องจากเด็กหญิงได้รับการปกป้องมาก มีอิสระน้อยกว่าเด็กชายต้องทำตามความต้องการของพ่อแม่อย่างใกล้ชิด และนอกจากนี้ยังมีความขัดแย้งอยู่ภายในใจมาก ซ้ำอายุ จะเกิดกตเวทิตกกังวลและความก้าวร้าวไว้ จึงทำให้เกิดความคับข้องใจได้ส่วนเด็กชายนั้นมีความเป็นอิสระในการที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆหรือการแสดงอารมณ์มากกว่า และแสดงความก้าวร้าวออกมาได้มาก ได้รับคำสอนจู้จี้ แนะนำจากผู้ใหญ่น้อยกว่าดังจะเห็นได้ว่ามีข้อมูลของคนไข้ที่รักษาอยู่ในโรงพยาบาลจิตเวชมีผู้หญิงเข้ารับการรักษามากกว่าผู้ชาย ทั้งนี้เพราะปัญหาต่างๆ ของผู้หญิงถูกเก็บกดไว้จะเพิ่มความกังวลขึ้น จนแสดงออกมาในด้านปัญหาการปรับตัวไม่ได้และสมคิด บุญเรือง (2516:41-42) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นม.ศ.3 ในจังหวัดชลบุรี พบว่า เพศหญิงและเพศชายมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พวงสร้อย วรกุล (2522:86) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัว ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง พบว่า โดยส่วนรวมแล้วนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีสภาพปัญหาในการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านระดับความพิการ สมจิต หนูเจริญกุลและคนอื่นๆ(2534) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา ความคุ้นเคยในเหตุการณ์ ความรุนแรงของอาการ ความสามารถในการควบคุมตนเองและความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วย ในผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ได้รับการฉายรังสีรักษา

จำนวน 128 คน โดยใช้แบบสอบถามวัดความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยของมิเชล (Mishel, 1981) วัดความรุนแรงของอาการด้วยแบบสอบถามที่ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามตรวจนี้ คุณภาพชีวิตของพาดิลลาและแกรนท์ (Mood, et al. 1986) ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการควบคุมตนเองมีผลโดยตรงกับความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วย ส่วนระดับการศึกษาและความคุ้นเคยในเหตุการณ์มีผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วย ส่วน ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์(2522:36) ได้ศึกษา การมองตนเองของคนพิการในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ลักษณะความพิการระยะความพิการและสาเหตุของความพิการ ไม่ได้เป็นตัวกำหนดการมองตนเองของคนพิการในแง่ดีหรือไม่ดี

สรุปได้ว่า เพศ อายุ ระดับความพิการ ระยะเวลาของความพิการ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ที่มารับ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ คนพิการทางการเคลื่อนไหว ที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ พระประแดงจำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ คนพิการทางการเคลื่อนไหว ที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ พระประแดง ที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปี จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เฉพาะคนพิการทางการเคลื่อนไหว

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งตามลักษณะของเครื่องมือออกเป็น 6 ตอน ลักษณะแบบสอบถามและตัวอย่างมีดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม ภูมิหลัง ประกอบไปด้วย เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ระดับความพิการ ระยะเวลารอคอยความพิการ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบวัดการปรับตัวทางสังคม สร้างขึ้นเองโดยศึกษาจากทฤษฎีการปรับตัว ซึ่งดูรูปแบบลักษณะการสร้างจากแบบสอบถามการปรับตัวของ โอภาส พิมลวิษยาภิจ (2539) ซึ่งเป็นเครื่องมือวัดการปรับตัวทางสังคมของคนพิการ ให้เป็นแบบวัดความสามารถในการการปรับตัวโดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลต่างๆ และสามารถปรับตัวได้อย่างกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมในสังคม และมีความสามารถที่จัดการกับปัญหา และตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างมีความสุข เป็นบุคคลที่มีความมั่นคงในจิตใจ แบบวัดการปรับตัวทางสังคมนี้มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ .9348 ลักษณะเป็นแบบสอบถามที่ซึ่งประกอบมาตราประเมินค่า มี 6 ระดับ คือ มากที่สุด

มาก ก่อนข้างมาก ก่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนข้อคำถามทาง
บวกแบ่งเป็น 6 ระดับ คือ 6, 5, 4, 3, 2, 1 และการให้คะแนนข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกัน
เป็น 1, 2, 3, 4, 5, 6 คนพิการที่ได้คะแนนรวมมากแสดงว่ามีความสามารถในการปรับตัวทาง
สังคมสูงแต่ถ้าได้คะแนนรวมน้อย แปลความหมายว่ามีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมน้อย
ตัวอย่างคำถาม

0. ข้าพเจ้ารู้สึกน้อยใจเมื่อคิดว่า บุคคลในครอบครัวของข้าพเจ้าแสดงความไม่ไว้วางใจในสิ่งที่มอบ
หมายให้ข้าพเจ้าทำ

.....
มากที่สุด มาก ก่อนข้างมาก ก่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

00. ข้าพเจ้าจะเข้าไปหา และพูดปลอบใจเมื่อบุคคลในครอบครัวกำลังมีเรื่องไม่สบายใจ

.....
มากที่สุด มาก ก่อนข้างมาก ก่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม เป็นการวัดการรับรู้ถึงการสนับสนุน ได้รับความช่วยเหลือ
ทางด้านข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของ หรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็น
บุคคลหรือกลุ่ม แล้วทำให้ผู้รับได้ปฏิบัติไปในทิศทางที่ต้องการ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ได้รับการ
สนับสนุนจากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และบุคคลกรในภาครัฐและเอกชน ซึ่งได้ดัดแปลงปรับปรุงมา
จาก แบบสอบถามของ กชกร ศรีสัมพันธ์ (2537) เป็นเครื่องมือวัดการสนับสนุนทางสังคม โดย
แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมมี 3 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว จากเพื่อนร่วม
งาน จากบุคคลภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .7141
ซึ่งประกอบมาตราประเมินค่า มี 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ก่อนข้างมาก ก่อนข้างน้อย
น้อย น้อยที่สุด โดยแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมมี 3 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจาก
ครอบครัว จากเพื่อนร่วมงาน จากบุคคลภาครัฐและเอกชนเกณฑ์การตรวจให้คะแนนข้อคำถามทาง
บวกแบ่งเป็น 6 ระดับ คือ 6, 5, 4, 3, 2, 1 และการให้คะแนนข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกัน
เป็น 1, 2, 3, 4, 5, 6 คนพิการที่ได้คะแนนรวมสูงในด้านใดแสดงว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมใน
ด้านนั้นมาก แต่ถ้าได้คะแนนรวมต่ำในด้านใดแสดงว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมในด้านนั้นน้อย

ตัวอย่างคำถามแบบวัดการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว

0. ท่านได้รับความรักและการดูแลเอาใจใส่จากสมาชิกในครอบครัว

.....
 มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

00. สมาชิกในครอบครัวไม่สามารถเป็นที่พึ่งแก่ท่านได้เมื่อมีปัญหา

.....
 มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

ตัวอย่างคำถามแบบวัดการได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน

0. เพื่อนร่วมงานมักยอมรับความคิดเห็นของท่านเสมอ

.....
 มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

00. เพื่อนร่วมงานมักมองว่าท่านเป็นปัญหาทำให้งานล่าช้า

.....
 มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

ตัวอย่างคำถามแบบวัดการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน

0. เจ้าหน้าที่ประจำสภากลางที่เป็นคนแนะนำอาชีพและข่าวสารให้ท่านเสมอ

.....
 มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

00. ท่านมักจะถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิเสธการให้บริการเสมอ

.....
 มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบวัดมโนภาพแห่งตน เป็นแบบวัดความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีทั้งทางบวกและทางลบ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่ตนได้ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามค่าเท่ากับ.9283 เป็นแบบสอบถามที่ประกอบมาตราประเมินค่า มี 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด เกณฑ์การตรวจให้คะแนนข้อคำถามทางบวกแบ่งเป็น 6 ระดับ คือ 6, 5, 4, 3, 2, 1 และการให้คะแนนข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกันเป็น 1, 2, 3, 4, 5, 6 คนพิจารณาการสังคมนที่ได้คะแนนรวมสูงแสดงว่ามีมโนภาพแห่งตนในทางที่ดีสูง ถ้าได้คะแนนรวมต่ำแสดงว่ามีมโนภาพแห่งตนที่ดีต่ำ

ตัวอย่างคำถาม

0. ท่านรู้สึกว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่า อย่างน้อยที่สุดในพื้นฐานที่เท่าเทียมกับคนอื่น ๆ

.....
มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

00. ท่านคิดว่า ท่านมีคุณลักษณะที่ดีในตนเองจำนวนหนึ่ง

.....
มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 5 แบบวัดวิธีในการเผชิญปัญหา ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ซึ่งศึกษาจากแบบสอบถามของ กชกร ศรีสัมพันธ์ (2537) ที่เป็นแบบวัดการเผชิญปัญหามี 2 ด้าน คือด้านต่อสู้ปัญหา และด้านหลีกเลี่ยงปัญหา ในการสร้างนี้มุ่งที่จะวัดวิธีการในการเผชิญปัญหาของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวิธีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ปัญหามีค่าเท่ากับ .8555 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวิธีการเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยงนี้เท่ากับ .8310 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ซึ่งประกอบมาตราประเมินค่า มี 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนข้อคำถามทางบวกแบ่งเป็น 6 ระดับ คือ 6, 5, 4, 3, 2, 1 และการให้คะแนนข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกันเป็น 1, 2, 3, 4, 5, 6 คนพิการที่ได้คะแนนรวมสูงในแบบใดแสดงว่ามีการเผชิญปัญหาในแบบนั้นมาก ถ้าได้คะแนนรวมน้อยในแบบใดแสดงว่ามีการเผชิญปัญหาน้อยในแบบนั้น

ตัวอย่างคำถามแบบหลีกเลี่ยงปัญหา

0. ท่านมักจะปล่อยปัญหาที่เกิดขึ้นให้คลี่คลายไปเองโดยที่ท่านจะเก็บตัวตลอดเวลาที่เกิดปัญหา

.....
มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

00. ท่านจะโทษชะตากรรมเมื่อเกิดปัญหากับตนเอง

.....
มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

ตัวอย่างคำถามแบบต่อสู้ปัญหา

0. ท่านจะนำเอาประสบการณ์เดิมมาช่วยแก้ไขปัญหอย่างเป็นขั้นตอน

.....
มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

00. ท่านจะตริกรตรงว่าจะจัดการกับปัญหาอย่างไรให้ดีที่สุด

.....
 มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 6 แบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางสังคมของคนพิการที่ประสบอยู่
 ตัวอย่างคำถาม

1. ปัญหาอะไรที่ท่านประสบเสมอ ๆ หลังจากที่ท่านเข้าสังคม

.....

2 ท่านมีเรื่องคับข้องใจในการดำรงชีวิตเรื่องใดบ้าง

.....

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัด

ค่าความเที่ยงตรง(Validity)

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้มาให้ผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน ตรวจสอบความ
 เที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความเหมาะสมด้านเนื้อหาของข้อคำถาม และภาษาที่ใช้สอดคล้องกับนิยาม
 เฉพาะของการศึกษารั้งนี้ โดยดูความเป็นตัวแทนของข้อคำถามกับเนื้อหาที่ใช้วัด

การหาค่าอำนาจจำแนก(Discrimination)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิและปรับปรุงแก้ไขแล้วไป
 ทดสอบ(Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มคนพิการที่สาขาเวชศาสตร์ฟื้นฟู โรงพยาบาลศิริราช
 จำนวน 50 คน แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก
 รายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ของกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วเปรียบเทียบความแตกต่างของค่า
 คะแนนเฉลี่ยรายข้อของกลุ่มสูง-ต่ำแต่ละข้อ โดยใช้วิธีการทดสอบค่าที (t-test) คัดเลือกเฉพาะข้อที่มี
 ค่าที (t) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability)

นำแบบสอบถามที่ได้หาค่าอำนาจจำแนกและมีความครอบคลุมเนื้อหาที่คัดเลือกไว้ มา
 คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของคอน
 บาค (Cronbach)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรถึงอธิบดีกรมพัฒนาแรงงานและสวัสดิการเพื่อขอเข้าเก็บข้อมูล และนัดวันเวลาในการเก็บข้อมูล

2. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเป็นผู้ที่แจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง และควบคุมการตอบแบบสอบถามตลอดจนให้คำแนะนำกลุ่มตัวอย่างเองจนกว่ากลุ่มตัวอย่างจะทำการตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้นสมบูรณ์

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปร
2. ใช้ t-test และ ANOVA ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 1
3. ใช้สถิติ Pearson product moment correlation ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 2
4. ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 3-8
5. ใช้ Multiple regression Analysis ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 9

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ในการแจกแจงแบบที (t-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ในการแจกแจงแบบเอฟ (f-distribution)
SS	แทน	ผลบวกของเลขยกกำลังสอง(Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Mean of Square)
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of Freedom)
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
R^2	แทน	ค่าอำนาจในการทำนาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window (Statistical Package for the Social Sciences for Window) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 6 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรภูมิหลัง ปัจจัยทางจิตลักษณะ ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม และความสามารถในการปรับตัวทางสังคม โดยการแจกแจงความถี่ ดังปรากฏผลตามตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรภูมิหลัง

ตัวแปรภูมิหลัง	จำนวน/ร้อยละ
1. เพศ	
หญิง	21
ชาย	79
2. อายุ	
ต่ำกว่า 30 ปี	53
มากกว่า 30 ปี	47
3. ระดับการศึกษา	
ไม่ได้รับการศึกษา	5
ได้รับการศึกษา	94
4. รายได้	
ไม่มีรายได้	63
มีรายได้เพียงพอ	11
มีรายได้ไม่เพียงพอ	26
5. ระยะเวลาของความพิการ	
ต่ำกว่า 5 ปี	37
มากกว่า 5 ปี	63
6. ระดับความพิการ	
ผิดปกติ 1 ส่วน	50
ผิดปกติ 2 ส่วน	48
ผิดปกติ 3 ส่วน	1
ผิดปกติ 4 ส่วน	1

จากตาราง 1 แสดงว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวน 100 คน จำแนกเป็นเพศหญิงจำนวน 21 คน เพศชายจำนวน 79 คน อายุน้อยกว่า 30ปี จำนวน 53 คน อายุมากกว่า 30 ปีจำนวน 47 คน ไม่ได้รับการศึกษาจำนวน 5 คน ได้รับการศึกษา จำนวน 94คน ไม่มีรายได้จำนวน 63 คน มีรายได้ไม่เพียงพอจำนวน 26 คน มีรายได้เพียงพอจำนวน 11 คน ระยะเวลาของความพิการต่ำกว่า 5 ปีจำนวน 37 คนระยะเวลาความพิการมากกว่า 5 ปี จำนวน 63 คน ระดับความพิการ ผิดปกติ1 ส่วนจำนวน 50 คน ผิดปกติมากกว่า 2 ส่วนจำนวน 48 คน ผิดปกติ 3 ส่วนจำนวน 1 คน ผิดปกติ4 ส่วนจำนวน 1 คน

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ในการปรับตัวทางสังคมเมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลังที่แตกต่างกัน ปรากฏผลในตาราง 2-7

ตาราง 2 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ของคนพิการทางการเคลื่อนไหว จำแนกตามเพศ และการทดสอบค่า ที

เพศ	N	\bar{X}	S.D	t
ชาย	79	86.47	16.85	.901
หญิง	21	82.71	17.38	

จากตาราง 2 พบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวเพศชาย กับคนพิการทางการเคลื่อนไหวเพศหญิง มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ของคนพิการทางการเคลื่อนไหว จำแนกตามอายุ และการทดสอบค่า ที

อายุ	N	\bar{X}	S.D	t
อายุน้อยกว่า 30 ปี	53	85.37	16.87	.189
อายุมากกว่า 30 ปี	47	86.02	17.20	

ตาราง 3 พบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีอายุมากกว่า 30 ปี กับ พิการทางการเคลื่อนไหวที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปีมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความสามารถในการปรับตัวทาง

สังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว จำแนกตาม ระดับการศึกษา และการทดสอบค่า t

ระดับการศึกษา	N	X	S.D	t
ได้รับการศึกษา	94	85.83	17.03	.335
ไม่ได้รับการศึกษา	5	83.20	18.81	

ตาราง 4 พบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ได้ไม่ได้รับการศึกษา กับคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ได้รับการศึกษา มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 5 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

ของคนพิการทางการเคลื่อนไหว จำแนกตามระยะเวลาของความพิการ และการทดสอบค่า t

ระยะเวลาของความพิการ	N	X	S.D	t
น้อยกว่า 5 ปี	37	86.24	15.34	.254
มากกว่า 5 ปี	63	85.35	17.93	

จากตาราง 5 พบว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีระยะเวลาของความพิการน้อยกว่า 5 ปี กับ พิการทางการเคลื่อนไหวที่มีระยะเวลาของความพิการมากกว่า 5 ปีมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความสามารถในการปรับตัวทางสังคม
ของคณพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีรายได้และระดับความพิการ

ตัวแปรภูมิหลัง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รายได้	ระหว่างกลุ่ม	2	1794.08	897.04	3.26*
	ภายในกลุ่ม	97	26633.67	274.57	
	รวม	99	28427.76		
ระดับความพิการ	ระหว่างกลุ่ม	3	1069.92	356.64	1.25
	ภายในกลุ่ม	96	27357.83	284.97	
	รวม	99	28427.76		

* $p < .05$

จากตาราง 6 พบว่า คณพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีรายได้ต่างกัน ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคณพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีระดับความพิการต่างกันมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 7 เปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคณพิการทางการเคลื่อนไหว
ที่จำแนกตามระดับความพิการต่างกัน เป็นรายคู่

ระดับความพิการ	X	ไม่มีรายได้	มีรายได้เพียงพอ	มีรายได้ไม่เพียงพอ
		88.92	80.42	79.54
ไม่มีรายได้	88.92	-	8.50	9.38***
มีรายได้เพียงพอ	80.42	-	-	.88
มีรายได้ไม่เพียงพอ	79.54	-	-	-

*** $p < .001$

จากตาราง 7 เมื่อเปรียบเทียบรายได้ของคณพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีรายได้ 3 ระดับ เป็นรายคู่พบว่า คณพิการทางการเคลื่อนไหวที่ไม่มีรายได้อมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมแตกต่างจากคณพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีรายได้ไม่เพียงพอ โดยคณพิการที่ไม่มีรายได้อจะมีความ

สามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีรายได้ไม่เพียงพอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตอนที่ 3 ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรจิตลักษณะ และตัวแปรสภาพแวดล้อมกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวปรากฏผลในตาราง 8

ตาราง 8 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจิตลักษณะ สภาพแวดล้อม กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7
1	1.000	.644**	.660**	.484**	.694**	.507**	.641**
2		1.000	.663**	.445**	.587**	.369**	.468**
3			1.000	.359**	.498**	.387**	.327**
4				1.000	.376**	.301**	.342**
5					1.000	.503**	.590**
6						1.000	.335**
7							1.000

**p<.01

หมายเหตุ : 1	แทนด้วย	ความสามารถในการปรับตัวทางสังคม
2	แทนด้วย	การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว
3	แทนด้วย	การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐ/เอกชน
4	แทนด้วย	การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน
5	แทนด้วย	มโนภาพแห่งตน
6	แทนด้วย	การเผชิญปัญหาแบบต่อสู้
7	แทนด้วย	การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยง

จากตาราง 8 พบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรสภาพแวดล้อม และตัวแปรจิตลักษณะ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนทาง

สังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน มีโนภาพแห่งตน การเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยง มีความสัมพันธ์ในทางบวก กับความสามารถ ในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว

(.644**,.660**,.484**,.694**,.507**,.641** ตามลำดับ) กล่าวคือ คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูง และถ้าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อย ก็จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมน้อย คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนมาก ก็จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูง และถ้าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนน้อย ก็จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมน้อย คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมาก ก็จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูง และถ้าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานน้อย ก็จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมน้อย คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมีโนภาพแห่งตนสูง ก็จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูง และถ้าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมีโนภาพแห่งตนต่ำ ก็จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมน้อย คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก ก็จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูง และถ้าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้น้อย ก็จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมน้อย คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยงมาก ก็จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูง และถ้าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยงน้อยก็จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรต่างๆก็มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจิตลักษณะและตัวแปรสภาพแวดล้อม
ที่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวปรากฏผลในตาราง
9 - 15

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคน
พิการทางการเคลื่อนไหวเมื่อพิจารณาตามมโนภาพแห่งตน และการสนับสนุนทางสังคมจาก
ครอบครัว

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	sig
มโนภาพแห่งตน (ก)	1	5003.23	34.10***	.000
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว(ข)	1	1242.24	8.46**	.004
(ก) X (ข)	1	628.67	4.28*	.041
ความคลาดเคลื่อน	96	146.71		
รวม	100			

* p<.05 **p<.01 ***p<.001

จากตาราง 9 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน และการสนับสนุนทางสังคมจาก
ครอบครัวร่วมกันมีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูงจะ
มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนต่ำ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคม
จากครอบครัวมากจะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนทาง
สังคมจากครอบครัวน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสามารถในการปรับตัวทางสังคม
ของคณพิการทางการเคลื่อนไหว เมื่อพิจารณาตามตัวแปรมโนภาพแห่งตนและตัวแปรการ
สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว จำแนกเป็นรายคู่

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
มโนภาพแห่งตน(ก)	5003.2	1	5003.2	34.1*
การสนับสนุนทางสังคมจาก ครอบครัวมาก	490700	1	490700	3344.4*
การสนับสนุนทางสังคมจาก ครอบครัวน้อย	3188010.3	1	3188010.3	21728*
ครอบครัว(ข)	1242.2	1	1242.2	8.4*
มโนภาพแห่งตนสูง	1236439.5	1	1236439.5	8427.2*
มโนภาพแห่งตนต่ำ	600.3	1	600.3	4.0*
(ก)*(ข)	628.6	1	628.6	4.2*
ภายในเซลล์	14085	96	146.7	
รวม	4936709.1	100		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 10 พบว่า มโนภาพแห่งตนและการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีปฏิสัมพันธ์ต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า คณพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนต่ำและมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก (ค่าเฉลี่ย=84.4) มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคณพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนต่ำและมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อย ส่วนคณพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูงและมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก (ค่าเฉลี่ย=95.8) มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคณพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูงและมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อย(ค่าเฉลี่ย=93.3)

คณพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อยและมีมโนภาพแห่งตนสูง(ค่าเฉลี่ย=93.3) มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคณพิการทางการเคลื่อนไหว

ไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อยและมีมีโนภาพแห่งตนต่ำ (ค่าเฉลี่ย=69.2) ส่วนคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมากและมีมีโนภาพแห่งตนสูง(ค่าเฉลี่ย=95.8) มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมมากและมีมีโนภาพแห่งตนต่ำ(ค่าเฉลี่ย=84.4)

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวเมื่อพิจารณาตามมีโนภาพแห่งตน และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	sig
มีโนภาพแห่งตน (ก)	1	11629.20	76.30***	.000
การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน(ข)	1	1149.12	7.54**	.007
(ก) X (ข)	1	26.08	.17	.680
ความคลาดเคลื่อน	96	152.40		
รวม	100			

p<.01 * p<.001

จากตาราง 11 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมีโนภาพแห่งตน และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานไม่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมีโนภาพแห่งตนสูง มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมีโนภาพแห่งตนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมากมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่ากลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวเมื่อพิจารณาตามการมีมโนภาพแห่งตน และการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	sig
มโนภาพแห่งตน (ก)	1	3183.77	24.54***	.000
การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน (ข)	1	3405.91	26.25***	.000
(ก) X (ข)	1	389.15	3.00	.086
ความคลาดเคลื่อน	96	129.71		
รวม	100			

*** $p < .001$

จากตาราง 12 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน และการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน ไม่ส่งผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูง จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่ากลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนมาก มีความสามารถในการปรับตัวสูงกว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวเมื่อพิจารณาตามการใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	sig
การเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ (ก)	1	1119.83	5.82*	.018
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว(ข)	1	5230.08	27.19***	.000
(ก) X (ข)	1	44.41	.23	.632
ความคลาดเคลื่อน	96	192.28		
รวม	100			

*** p<.001 *p<.05

จากตาราง 13 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวไม่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมากมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคน

พิการทางการเคลื่อนไหวเมื่อพิจารณาตามการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	sig
การเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ (ก)	1	4713.90	21.79	.000
การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน(ข)	1	2637.71	12.19	.001
(ก) X (ข)	1	532.01	2.45	.120
ความคลาดเคลื่อน	96	216.32		
รวม	100			

*** $p < .001$

จากตาราง 14 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานไม่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมากมีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวเมื่อพิจารณาตามวิธีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ และการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	sig
การเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ (ก)	1	589.23	3.56	.062
การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน (ข)	1	7813.87	47.23***	.000
(ก) X (ข)	1	92.52	.55	.456
ความคลาดเคลื่อน	96	165.44		
รวม	100			

*** $p < .001$

จากตาราง 15 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ และการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนไม่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตอนที่ 5 ผลการทำนายความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวจากตัวแปร ภูมิหลัง จิตลักษณะ และสภาพแวดล้อม ปรากฏผลในตาราง 16

ตาราง 16 อำนาจในการทำนาย ความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ของคนพิการทางการเคลื่อนไหวจากปัจจัยจิตลักษณะและสภาพแวดล้อมโดยใช้วิธีเพิ่มทีละตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา	Beta	R ²	R ² change	F
มโนภาพแห่งตน	.694	.481	.481	90.99***
การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน	.418	.613	.131	76.74***
การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยง	.335	.686	.073	69.84***
การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน	.141	.702	.016	55.87***

***p<.001

จากตาราง 16 พบว่า กลุ่มตัวทำนาย 4 ตัวที่มีนัยสำคัญในการทำนายความสามารถในการปรับตัวของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ได้แก่ มโนภาพแห่งตน การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยง และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน ตามลำดับ โดยมโนภาพแห่งตนเป็นตัวทำนายตัวแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด (beta = .694) สามารถทำนายความสามารถในการปรับตัวของคนพิการทางการเคลื่อนไหว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีอำนาจในการทำนายร้อยละ 48.1 การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนเป็นตัวทำนายที่มีอิทธิพลในการทำนายสูงเป็นลำดับที่ 2 สามารถร่วมกับมโนภาพแห่งตนทำนายความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ได้ร้อยละ 61.3 (ตัวทำนาย 2 ตัว) โดยอำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนายตัวเดียว ร้อยละ 13.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยงเป็นตัวทำนายที่มีอิทธิพลในการทำนายสูงเป็นลำดับที่ 3 ร่วมกับ มโนภาพแห่งตน และการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน ร่วมกันทำนายความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้ร้อยละ 68.6 (ตัวทำนาย 3 ตัว) โดยอำนาจในการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนาย 2 ตัวแรก ร้อยละ 7.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานเป็นตัวทำนายที่มีอิทธิพลในการทำนายสูงเป็นลำดับที่ 4 ร่วมกับมโนภาพแห่งตน การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนและการเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยงร่วมกันทำนายความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้ร้อยละ 70.2 (ตัวทำนาย 4 ตัว) โดยอำนาจในการทำนาย

เพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนาย 3 ตัว ร้อยละ 1.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งจะเห็นได้ว่าตัวทำนายทั้ง 4 ตัว สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ได้ร้อยละ 70.2

ตอนที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดที่ศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของคนพิการ โดยการแจกแจงความถี่ ดังปรากฏผลตามตาราง 17

ตาราง 17 การแจกแจงความถี่ คำร้อยละ ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดที่ศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของคนพิการ

คำถาม	จำนวน/ร้อยละ
1. ปัญหาที่ประสบหลังจากเข้าสังคม	
การยอมรับของสังคม	44
รายได้-อาชีพ	9
การประกอบกิจวัตรประจำวัน	9
ไม่ตอบ	38
2. เรื่องคับข้องใจในการดำรงชีวิต	
การยอมรับของสังคม	7
รายได้-อาชีพ	38
การประกอบกิจวัตรประจำวัน	20
ไม่ตอบ	35
3. สิ่งที่ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้	
การยอมรับของสังคม	40
รายได้-อาชีพ	31
การประกอบกิจวัตรประจำวัน	8
ไม่ตอบ	21

จากตาราง 17 พบว่าจากการที่ผู้วิจัยทำการศึกษาปัญหาของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ปัญหาของคนพิการแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านการยอมรับของสังคม ด้านรายได้-อาชีพ ด้านการประกอบกิจวัตรประจำวัน ผู้วิจัยจะอภิปรายไปตามข้อคำถามดังนี้

คำถามข้อที่ 1 ปัญหาที่ประสบหลังจากที่คนพิการเข้าสังคม จากการศึกษาคนพิการ 100 คน พบว่าปัญหาที่ประสบมากเป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 44 คือปัญหาการไม่ยอมรับจากสังคม ไม่ว่าจะเป็นการใช้สายตามองทำให้คนพิการรู้สึกตกต่ำปมด้อย รู้สึกเหมือนเป็นคนประหลาด การไม่ยอมรับในความสามารถของคนพิการมี คำพูดของคนในสังคมทำให้ตัวเองหมดกำลังใจที่จะมีชีวิตอยู่ในโลก

คำถามข้อที่ 2 เรื่องคับข้องใจในการดำรงชีวิต จากการศึกษาคนพิการ 100 คน พบว่าเรื่องที่คนพิการคับข้องใจมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38 คือการไม่มีรายได้ ไม่มีอาชีพ ทำให้ต้องพึ่งพาบุคคลในครอบครัว

คำถามข้อที่ 3 สิ่งที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ จากการศึกษาคนพิการ 100 คน พบว่าเรื่องที่คนพิการต้องการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40 คือ การยอมรับของสังคม ยอมรับในความสามารถ การให้โอกาสในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง ยอมรับในสภาพร่างกายที่พิการ และการให้กำลังใจจะทำให้คนพิการรู้สึกว่ามีคุณค่ามากขึ้น

บทที่ 5

การสรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง"ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของ คนพิการทางการเคลื่อนไหว"ความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้คือ 1.เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มี ภูมิหลัง ที่แตกต่างกัน 2.เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะ และสภาพแวดล้อมกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม 3.เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตลักษณะและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว 4.เพื่ออธิบายความสามารถในการปรับตัวทางสังคม จากตัวแปร จิตลักษณะ และสภาพแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง คือ คนพิการทางการเคลื่อนไหว ที่ศูนย์ฟื้นฟู อาชีพคนพิการ พระประแดง ที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปี จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบ เจาะจง เฉพาะผู้พิการทางการเคลื่อนไหว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งตามลักษณะของเครื่องมือออกเป็น 6 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 แบบสอบถาม ภูมิหลัง ตอนที่ 2 แบบวัดการปรับตัวทางสังคม ซึ่งเป็นเครื่องมือ วัดการปรับตัวทางสังคมของคนพิการ ให้เป็นแบบวัดความสามารถในการปรับตัว สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมในสังคม และมีความสามารถที่จัดการกับปัญหา และตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างมีความสุข เป็นบุคคลที่มีความมั่นคงในจิตใจ มีจำนวน 20 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9348 ตอนที่ 3 แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม เป็นการวัดการรับรู้ถึงการ สนับสนุน ได้รับความช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของ หรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจ จากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่ม แล้วทำให้ผู้รับได้ปฏิบัติไปในทิศทางที่ต้องการ โดย แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และบุคคลกรในภาครัฐและเอกชน มีจำนวน 6 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7141 ตอนที่ 4 แบบวัดมโนภาพแห่งตน ที่วัดความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีทั้งทางบวกและทางลบ อันเป็นผลมา จากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่ตนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 10 ข้อ ค่าความเชื่อ มั่นเท่ากับ .9283 ตอนที่ 5 แบบวัดวิธีในการเผชิญปัญหา ที่เป็นแบบวัดการเผชิญปัญหามี 2 ด้าน คือด้านต่อสู้ปัญหา และด้านหลีกเลี่ยงปัญหา ในการสร้างนี้มุ่งที่จะวัดวิธีการในการเผชิญปัญหาของคน พิการทางการเคลื่อนไหวมีจำนวน 20 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8310 ตอนที่ 6 แบบสอบถาม ปลายเปิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางสังคมของคนพิการที่ประสบอยู่

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ คือ เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังมีสถิติที่ใช้ดังนี้ คือ

1. ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปร
2. ใช้ t-test และ ANOVA ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ถ้าพบผลที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffie)
3. ใช้สถิติ Pearson product moment correlation ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 2
4. ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 3-8
5. ใช้ Multiple regression analysis ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 9

สรุปผลสมมติฐาน

1. คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีรายได้ต่างกันมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปร เพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาของความพิการ และระดับความพิการไม่พบความแตกต่าง ในการปรับตัวทางสังคม

2. ตัวแปรจิตลักษณะ ได้แก่ มโนภาพแห่งตน วิธีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยง และสภาพแวดล้อม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และบุคคลในภาครัฐและเอกชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูง และมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูง และมีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่ดีกว่ากลุ่มอื่น

5. คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูง และมีการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่ดีกว่ากลุ่มอื่น

6. คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีวิธีในการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มากและมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่ดีกว่ากลุ่มอื่น

7. คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีวิธีในการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก และมีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่ดีกว่ากลุ่มอื่น

8. คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีวิธีในการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มากและมีการ

สนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่ดีกว่ากลุ่มอื่น

9. มโนภาพแห่งตน การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยง และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน สามารถร่วมกันทำนายความสามารถในการปรับตัวทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลตามสมมติฐาน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

อภิปรายผลตามสมมติฐาน 1 "คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีภูมิลำเนาต่างกัน ได้แก่ อายุต่างกัน การศึกษาต่างกัน รายได้ต่างกันระยะเวลาของความพิการต่างกัน และระดับความพิการที่แตกต่างกัน จะมีความสามารถในการปรับตัวที่แตกต่างกัน " ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

1. เพศกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวเพศหญิงและคนพิการทางการเคลื่อนไหวเพศชาย มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรพล ปธานวนิช (2540) ศึกษาเรื่องชีวิตการทำงานของลูกจ้างพิการในประเทศไทย พบว่าลูกจ้างชายและลูกจ้างหญิงประเมินความสามารถในการทำงานของตนเองไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของ ปรียาพร อนุตรโรจน์ (2535) เรื่องจิตวิทยาการบริหารงานบุคคลพบว่า การปรับตัวในการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ แต่ขึ้นอยู่กับชนิดของงานและความมุ่งมั่นของบุคคลและอัตราค่าจ้างมากกว่า

2. อายุกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีอายุต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กชกร ศรีสัมพันธ์ (2537) ที่ทำการศึกษาบทบาทของสมาชิกครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมในการเผชิญปัญหาของคนพิการ พบว่า สมาชิกครอบครัวที่มีความแตกต่างกันในอายุไม่มีผลต่อพฤติกรรมในการเผชิญปัญหาของผู้พิการ และจิตตินนุช หาญพาณิชย์พันธ์ (2541) ทำการศึกษาการปรับตัวทางสังคมของผู้ป่วยโรคเอดส์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยที่มีอายุต่างกัน มีการปรับตัวในทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ระดับการศึกษากับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี ดริยตรีรงค์โกศล (2533) ซึ่ง

ทำการศึกษารื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวด้านอาชีพของผู้รับบริการจัดหางาน พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการปรับตัวในด้านการทำงาน และสุรภา กษานติกุล (2542) ทำการศึกษาการปรับตัวของคนพอกการในสถานประกอบการพบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการปรับตัวในการทำงาน ผลการวิจัยดังกล่าวอาจสะท้อนให้เห็นว่าการศึกษาไม่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ

4. รายได้กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีรายได้ต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรภา กษานติกุล (2542) ทำการศึกษาการปรับตัวของคนพิการในสถานประกอบการ พบว่า ตัวแปรรายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในการทำงาน และ ปรียาพร วงศ์อนุโรจน์ (2535) ศึกษาเรื่องจิตวิทยาการบริหารงานบุคคล พบว่า ระดับเงินเดือนของบุคคลมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงาน

5. ระดับความพิการกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ผลการวิจัยพบว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีระดับความพิการที่ต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ก็สอดคล้องกับการศึกษาของ อนุสรณ์ สมตระกูล (2531) ทำการศึกษาการปรับตัวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุระหว่าง 15-20 ปี ที่เรียนร่วมชั้นเดียวกับนักเรียนปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สูญเสียการได้ยิน 70-90 เดซิเบล มีการปรับตัวไม่แตกต่างกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สูญเสียการได้ยินมากกว่า 90 เดซิเบล

6. ระยะเวลาของความพิการกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ผลการวิจัยพบว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีระยะเวลาความพิการต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้ง ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ โอภาส พิมลวิชัยากิจ (2539) ได้ทำการศึกษการปรับตัวของคนพิการในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพบว่าระยะเวลาของความพิการมีความสัมพันธ์กับการปรับตัว ถ้าระยะเวลานานระดับการปรับตัวก็จะเพิ่มสูงขึ้นและสอดคล้องกับ กิตติมา รัตนกร (2531) ที่ศึกษาระยะเวลาของความพิการ โดยพบว่าระยะเวลาของความพิการผลต่อปฏิกริยาของความสูญเสีย การที่ผลวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเนื่องมาจากผู้เข้ารับการฝึกอาชีพส่วนมากมีความพิการมากกว่า 2 ปี จึงมีโอกาปรับตัวได้พอสมควร ทำให้ไม่มีความแตกต่างในการปรับตัว

จากผลการวิเคราะห์ตัวแปรภูมิหลัง เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระดับความพิการที่ต่างกันจะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมที่ไม่แตกต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจากคนพิการทาง

การเคลื่อนไหวที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพนี้ เมื่อเข้ามาอยู่รวมกัน ในสถานที่เดียวกัน สภาพเดียวกัน และหน้าที่ต่าง ๆ ก็มีคล้ายคลึงกันและเท่าเทียมกัน และมีจุดมุ่งหมายที่เหมือนกันคือฝึกอาชีพ ทำให้ความแตกต่างในตัวแปรภูมิหลัง ไม่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ในด้านตัวแปรรายได้ของคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกัน ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจาก รายได้คือปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน คนพิการที่มีรายได้ก็สามารถใช้สนองความต้องการของตนเองได้ และเป็นการสร้างความพร้อมในการฝึกอาชีพ เพราะในศูนย์ฝึกอาชีพนี้ คนพิการต้องหาซื้ออุปกรณ์ เช่น ผ้า เพื่อใช้ในการฝึกตัดเย็บ ทำให้คนพิการที่มีรายได้สามารถมีความพร้อมมากกว่าซึ่งจะส่งผลต่อการปรับตัวที่ดีได้

อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 2 “ตัวแปรจิตลักษณะ ได้แก่ มโนภาพแห่งตน การเผชิญปัญหา และสภาพแวดล้อม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และบุคคลในภาครัฐและเอกชน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม” ผลการวิจัยพบว่า

1. มโนภาพแห่งตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ธงชัย ไรจนวิภาต (2525) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับตนเอง และการปรับตัวของเด็กในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 63 คน ซึ่งเป็นเด็กที่มีสติปัญญาปานกลาง มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ เขาแบ่งเด็กเป็น 2 กลุ่มคือ เด็กที่ปรับตัวได้ดีจำนวน 31 คน เด็กกลุ่มนี้ครูใหญ่และครูที่สอนเป็นผู้เลือกด้วยวิธีการตรวจสอบพฤติกรรมของเด็ก อีกกลุ่มหนึ่งมี 32 คน เป็นเด็กซึ่งไม่สามารถปรับตัวได้ดี เด็กกลุ่มนี้นักจิตวิทยาจำนวน 5 คน ซึ่งทำงานในสถานการศึกษา โดยให้เด็กทั้งสองกลุ่มเขียนรายงานตอบแบบสอบถามแสดงข้อบกพร่องของตนเองว่าจัดตอบหรือปฏิเสธความเป็นจริงของตนเอง ผลการวิจัยพบว่า เด็กกลุ่มที่มีการปรับตัวดียอมรับข้อบกพร่องของตนเองมากกว่าเด็กที่ปรับตัวไม่ดี

2. วิธีการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของ แมคเน็ต (McNett.1987) ได้ทำการศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาของคนพิการเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวกับวิธีการเผชิญปัญหาและผลสำเร็จในการเผชิญปัญหาของคนพิการอายุ 15-65 ปี จำนวน 50 คน เป็นโสด 19 คน สมรส 24 คน หย่า/หม้าย 7 คน ผลของการศึกษาพบว่า คนพิการที่ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ปัญหาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการเผชิญปัญหา

3.วิธีการเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของ แกส (Gass .1987) ได้ศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาที่ช่วยในการปรับตัวและความสัมพันธ์ระหว่างภาวะสุขภาพกับวิธีเผชิญปัญหาของหญิงหม้าย จำนวน 100 คน โดยใช้แบบวัดวิธีการเผชิญปัญหาของ ลาซารัส ในการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิธีเผชิญปัญหา จากการศึกษาพบว่า วิธีการเผชิญปัญหาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผิดปกติทางจิตสังคมได้แก่ การคิดตามความปรารถนา วิธีผสมระหว่างการแสวงหาความช่วยเหลือและหลีกเลี่ยง การมุ่งลดความรุนแรงของปัญหา การตำหนิตนเอง

4.การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหวซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของ มัลลิกา มติโก (2530) พบว่า ครอบครัวมีส่วนช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้พิการ ทั้งปัญหาการปรับตัวโดยเฉพาะผู้ป่วยเรื้อรังหรือผู้พิการที่ส่วนใหญ่จะต้องอาศัยอยู่กับครอบครัว ความสัมพันธ์ที่มีปัญหาความเครียดในครอบครัวจะส่งผลต่อครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยหรือผู้พิการ และการศึกษาของ กุลนรี หาญพัฒนชัยกูร (2538) พบว่า ปัญหาในครอบครัวส่งผลต่อผลการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในครอบครัวที่มีคนพิการที่มีปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวจะส่งผลถึงการอยู่ร่วมกันและตอบสนองซึ่งกันและกัน

5.การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ยรรยง ศรีเจริญวงศ์ (2533) ศึกษาเครือข่ายทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคม ในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ศึกษากรณีผู้ประสบวาตภัยหมู่บ้านท่าปุย ตำบลสามเงา และหมู่บ้านปุยตก ตำบลยานรี อำเภอสามเงา จังหวัดตาก พบว่าเครือข่ายทางสังคมที่ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนมีส่วนช่วยเหลือในด้านอารมณ์และแรงงาน

6.การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรภา กสานติกุล(2542) ทำการศึกษาการปรับตัวของคนพิการในสถานประกอบการ กลุ่มประชากรเป็นคนที่ได้รับการส่งเข้าทำงานตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 ที่กำหนดให้สถานประกอบการที่มีคนทำงาน 200 คนขึ้นไป ต้องรับคนพิการเข้าทำงาน 1คน โดยมีกรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้จัดส่งเข้าทำงาน กลุ่มคนพิการเหล่านี้จึงได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากกรมประชาสงเคราะห์ในระดับสูง เมื่อคนพิการได้เข้าทำงาน เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้น ๆก็จะให้การช่วยเหลือต่อไป ทำให้การปรับตัวในการทำงานของคนพิการอยู่ในระดับดี

อภิปรายตามสมมติฐาน 3 “คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูง และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น” ผลการวิจัยพบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูง และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น โดยพบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนต่ำและมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก(ค่าเฉลี่ย=84.4) มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนต่ำและมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อย ส่วนคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูงและมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก (ค่าเฉลี่ย=95.8) มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูงและมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อย(ค่าเฉลี่ย=93.3)

คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อยและมีมโนภาพแห่งตนสูง(ค่าเฉลี่ย=93.3) มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อยและมีมโนภาพแห่งตนต่ำ (ค่าเฉลี่ย=69.2) ส่วนคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมากและมีมโนภาพแห่งตนสูง(ค่าเฉลี่ย=95.8) มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมมากและมีมโนภาพแห่งตนต่ำ(ค่าเฉลี่ย=84.4)ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสาวภา วิชิตวาทิ (2543) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยที่สูญเสียแขนขา กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมของผู้ป่วยที่สูญเสียแขนขาได้รับจากคู่สมรส ครอบครัว จะเป็นกำลังใจและมีอิทธิพลต่อเจตคติในชีวิตและเป็นแรงจูงใจให้มีพฤติกรรมในการเห็นคุณค่าตนเองและมีการดูแลรักษาตนเองมากขึ้น

อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 4 “คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูง และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมาก จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น” ผลการวิจัยพบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูง และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ไม่ดีกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แต่เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ละตัวพบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูง มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น สอดคล้องกับการศึกษาของจันทร์เพ็ญ โชติศิริ (2532:67) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองและการปรับตัวทางสังคม

ของวัยรุ่นหญิงที่กลุ่มเพื่อนยอมรับว่าสวย โดยศึกษากับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในจังหวัดขอนแก่น โดยแบ่งความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองออกเป็น 7 ด้าน คือด้านพฤติกรรม ด้านสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน ด้านรูปร่างและบุคลิกภายนอก ด้านความวิตกกังวลใจ ด้านความเป็นคนน่านิยม ด้านความสุขความพอใจ และด้านที่เป็นส่วนรวมของความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ผลการศึกษาพบว่า ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคม

ส่วนตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น พบว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ โอภาส พิมลวิชยาภิจ (2539) ศึกษาการปรับตัวทางสังคมของคนพิการ ในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ พระประแดง พบว่าคนพิการที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานสูงมีการปรับตัวในทุกด้านได้ดี

อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 5 “คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูง และการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนมาก จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น” ผลการวิจัยพบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีมโนภาพแห่งตนสูง และการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ไม่ดีกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แต่เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ละตัวพบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ โอภาส พิมลวิชยาภิจ (2539) ศึกษาการปรับตัวทางสังคมของคนพิการ ในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ พระประแดง พบว่าคนพิการที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครูและเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฝึกอาชีพสูงจะมีการปรับตัวในด้านสังคมและปรับตัวในด้านการฝึกอาชีพได้ดี

ส่วนตัวแปรมโนภาพแห่งตนสูง มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น พบผลเช่นเดียวกับสมมติฐาน 3 ข้างต้น

อภิปรายผลตามสมมติฐาน 6 “คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีวิธีในการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก และมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น” ผลการวิจัยพบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีวิธีในการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก และมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ไม่ดีกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แต่เมื่อพิจารณาที่ละตัวแปรพบว่า วิธีในการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรยา เกษสังข์ (2537) ที่ศึกษาการ

เผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมากใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหามาก

ส่วนตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวนั้น พบผลเช่นเดียวกับสมมติฐาน 3 ข้างต้น

อภิปรายผลตามสมมติฐาน 7 “คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีวิธีในการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก และมีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมาก จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น” ผลการวิจัยพบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีวิธีในการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก และมีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมาก จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ไม่ดีกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แต่เมื่อพิจารณาที่ละตัวแปรพบว่า วิธีในการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น สอดคล้องกับการศึกษาของ อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล (2539) ศึกษาความเครียดในการทำงาน พบว่าแหล่งสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนมีความสัมพันธ์ต่อการจัดการความเครียดและสร้างความพอใจในการทำงานได้ดี

ส่วนตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่นพบผลเช่นเดียวกับสมมติฐาน 6 ข้างต้น

อภิปรายผลตามสมมติฐาน 8 “คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีวิธีในการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก และมีการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนมาก จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น” ผลการวิจัยพบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีวิธีในการเผชิญปัญหาแบบต่อสู้มาก และมีการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนมาก จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ไม่ดีกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แต่เมื่อพิจารณาที่ละตัวแปรพบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอกชนมาก มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่ากลุ่มอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรภา กสานติกุล ที่ทำการศึกษาการปรับตัวของคนพิการในสถานประกอบการ พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากสถานประกอบการมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการทำงานของคนพิการในทุกด้านทั้งการปรับตัวกับลักษณะงานที่ทำ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และนโยบายและกฎระเบียบขององค์กร การสนับสนุนทางสังคมจากสถานประกอบการมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการทำงานของคนพิการในทุกด้าน อาจเนื่องมาจาก การสนับสนุนช่วยเหลือจากสถานประกอบการที่แสดงถึงการเอาใจใส่ เห็นคุณค่ายกย่อง เป็นส่วนหนึ่งของสังคมเดียวกันและการให้คำปรึกษาที่ดีระหว่างบุคคลในที่ทำงาน ทำให้คนพิการสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาได้ดี (สุรภา กสานติกุล ,2542.)

อภิปรายผลตามสมมติฐาน 9 “ปัจจัยทางจิตลักษณะ ได้แก่ มโนภาพแห่งตน วิธีการเผชิญปัญหา แบบต่อสู้ การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยง และปัจจัยทางสภาพแวดล้อม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม จากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และบุคคลในภาครัฐและเอกชน สามารถร่วมกันทำนายความสามารถ ในการปรับตัวทางสังคมได้” ผลการวิจัยพบว่า มโนภาพแห่งตน การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคล ในภาครัฐและเอกชน การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยง และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน ตามลำดับ โดยมีมโนภาพแห่งตนเป็นตัวทำนายตัวแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด ($\beta = .694$) สามารถ ทำนายความสามารถในการปรับตัวของคนที่มีการทางการเคลื่อนไหว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 และมีอำนาจในการทำนายร้อยละ 48.1 การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและ เอกชนเป็นตัวทำนายที่มีอิทธิพลในการทำนายสูงเป็นลำดับที่ 2 สามารถร่วมกับมโนภาพแห่งตน ทำนายความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนที่มีการทางการเคลื่อนไหว ได้ร้อยละ 61.3 (ตัว ทำนาย 2 ตัว) โดยอำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนายตัวเดียว ร้อยละ 13.1 อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยงเป็นตัวทำนายที่มีอิทธิพลในการทำนายสูง เป็นลำดับที่ 3 สามารถร่วมกับ มโนภาพแห่งตน การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในภาครัฐและเอก ชน ทำนายความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนที่มีการทางการเคลื่อนไหวได้ร้อยละ 68.6 (ตัวทำนาย 3 ตัว) โดยอำนาจในการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนาย 2 ตัวแรก ร้อยละ 7.3 อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานเป็นตัวทำนายที่มี อิทธิพลในการทำนายสูงเป็นลำดับที่ 4 สามารถร่วมกับ มโนภาพแห่งตน การสนับสนุนทางสังคม จากบุคคลในภาครัฐและเอกชน การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยง ทำนายความสามารถในการปรับตัว ทางสังคมของคนที่มีการทางการเคลื่อนไหวได้ร้อยละ 70.2 (ตัวทำนาย 4 ตัว) โดยอำนาจในการ ทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนาย 3 ตัว ร้อยละ 1.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งจะ เห็นได้ว่า ตัวทำนายทั้ง 4 ตัว สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการปรับ ตัวทางสังคมของคนที่มีการทางการเคลื่อนไหว ได้ร้อยละ 70.2

การอภิปรายผลจากคำถามปลายเปิดปรากฏผลดังนี้

ผลจากคำถามข้อที่ 1 ที่ถามถึงปัญหาที่ประสบหลังจากเข้าสังคม พบว่า ร้อยละ 44 คือ ปัญหาการยอมรับของสังคม คือในการเข้าสังคม สายตาของคนในสังคมมักจ้องมองคนพิการด้วย สายตาที่แปลกประหลาด เวทนา สงสาร ตามด้วยคำพูดที่ทำให้คนพิการรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนเกิน เป็นสิ่งแปลกปลอมในสังคมบางคนพูดถากถางถึงความสามารถว่าต้องพิการเหมือนร่างกาย ทั่วๆที่ไม่ เคยมีการเปิดโอกาส ให้คนพิการได้แสดงความสามารถ ความรู้ที่มีอยู่เลย มีการกีดกันสิทธิต่างๆที่คน พิการควรได้รับอย่างเท่าเทียมกับคนปกติ เช่นการเปิดรับสมัครงานเมื่อผู้พิการสมัครถูกปฏิเสธจาก

หน่วยงานบางแห่งโดยอ้างว่าไม่รับคนพิการเพราะคุณสมบัติไม่ตรงกับที่ต้องการ ทางด้านบุคคลในครอบครัวเดียวกันก็ขัดขวางไม่ให้คนพิการเข้ามาทำงาน หรือแม้กระทั่งเข้าฝีกอาชีพ เพราะครอบครัวคิดว่าความพิการจะทำให้เกิดความลำบากในการเดินทาง เพิ่มภาระแก่ครอบครัวที่ต้องพาไปสมัครคนในครอบครัวคิดว่าคนพิการก็ควรที่จะอยู่บ้านเฉยๆเพื่อไม่เพิ่มภาระให้กับครอบครัว

ผลจากคำถามข้อที่ 2 ที่ถามถึงเรื่องคับข้องใจในการดำรงชีวิต ปัญหาที่พบ ร้อยละ 38 คือ การมีรายได้และอาชีพ เพราะทุกวันนี้คนพิการเป็นภาระทางร่างกายแต่ก็ไม่อยากเพิ่มภาระทางการเงินจึงคิดว่าถ้าตนเองมีรายได้มีอาชีพ ก็จะสามารถลดภาระให้กับครอบครัวได้และในคนพิการบางคนที่ถูกครอบครัวรังเกียจก็ต้องการรายได้เพื่อเลี้ยงตนเองเพราะทุกวันนี้ครอบครัวก็ขับไล่ออกจากบ้าน จนต้องมาเข้ารับการฝีกอาชีพ คนพิการบางคนต้องการรายได้มาเลี้ยงครอบครัวเพราะในอดีตเคยเป็นหัวหน้าครอบครัว เมื่อต้องประสบกับความพิการทำให้เกิดปัญหากระทบไปยังครอบครัว ทุกวันนี้สังคมยังเปิดโอกาสให้แรงงานคนพิการเข้าทำงาน การที่คนพิการมีรายได้มีอาชีพ ปัญหาความคับข้องใจก็จะหมดไปไม่ต้องเอาชีวิตไปผูกติดเป็นภาระกับใคร

ผลจากคำถามข้อที่ 3 ที่ถามถึงสิ่งที่ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ พบว่าคำตอบสูงสุด ร้อยละ 40 คือ การยอมรับของสังคม ถ้าสังคมให้การยอมรับคนพิการไม่มองคนพิการแบบแปลกๆ ไม่พูดจาถากถางหรือตอกย้ำความพิการ ให้โอกาสทางสังคมทางความคิดและทางการกระทำ กลับมาพูดจาให้กำลังใจแก่คนพิการแสดงความเป็นมิตรมีน้ำใจ ให้โอกาสคนพิการแสดงความคิดโดยคิดว่าคนพิการก็มีจิตใจเหมือนคนปกติ เพียงแค่นี้คนพิการก็รู้สึกตนเองมีคุณค่า มีกำลังใจที่จะดำรงชีวิตต่อไปในโลกนี้อีก

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

1.ควรมีการส่งเสริมสร้างการงานการสร้างรายได้ให้แก่คนพิการเพื่อลดปัญหาและความรู้สึกต่อคุณค่าของคนพิการเปิดโอกาสให้แก่คนพิการที่มีระดับการศึกษาและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อรับคนพิการเข้าทำงานในหน่วยงาน

2.ควรมีการศึกษาวิจัยถึงความต้องการของตลาดแรงงานต่อกลุ่มคนพิการและการพัฒนาเครื่องมือ อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกในการทำงานสำหรับคนพิการซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และทำให้คนพิการมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาเศรษฐกิจเป็นปัญหาที่สำคัญอันดับหนึ่งของคนพิการ

3.ครอบครัวมีความสำคัญมากสำหรับคนพิการ การที่ครอบครัวให้การสนับสนุนคนพิการ ให้การยอมรับ ความรักเอาใจใส่ดูแลคนพิการในครอบครัวอย่างใกล้ชิด ทำให้คนพิการมีกำลังใจสามารถปรับตัวเข้ากับครอบครัวและบุคคลในสังคมได้

4.องค์กรภาครัฐและเอกชน ควรให้เงินโยบายนการสนับสนุนแก่คนพิการในด้านอาชีพ

3.ครอบครัวมีความสำคัญมากสำหรับคนพิการ การที่ครอบครัวให้การสนับสนุนคนพิการ ให้การยอมรับ ความรักเอาใจใส่ดูแลคนพิการในครอบครัวอย่างใกล้ชิด ทำให้คนพิการมีกำลังใจสามารถปรับตัวเข้ากับครอบครัวและบุคคลในสังคมได้

4.องค์กรภาครัฐและเอกชน ควรให้มีนโยบายการสนับสนุนแก่คนพิการในด้านอาชีพ อบรมพัฒนาบุคลากรผู้พิการแต่ละประเภท เพื่อจะเป็นการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคนพิการ หรือหน่วยงานของรัฐ จะต้องลงทุนในการพัฒนา คนพิการให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1.ควรมีการศึกษาในกลุ่มคนพิการประเภทอื่น ๆ เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของคนพิการได้อย่างทั่วถึง

2.ควรทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อยู่ในศูนย์ฟื้นฟูเพราะเพื่อศึกษาคนพิการที่มีสังคมที่ต่างกันจะสามารถรู้ถึงปัญหา และความต้องการตลอดจนความสามารถในการปรับตัวของคนพิการที่แตกต่างในหลากหลายมุมมอง

3.ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อการปรับตัวในสังคม เช่น การเผชิญความเครียด ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อในอำนาจในตน ความเชื่ออำนาจในบุคลากรภาครัฐและเอกชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กชกร ศรีสัมพันธ์. (2537). *บทบาทของสมาชิกครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมในการเผชิญปัญหาของคนพิการ.วิทยานิพนธ์ สค.ม(สังคมสงเคราะห์).* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2542). *สุขภาพจิตในโรงเรียน.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรมประชาสงเคราะห์. (2539) *กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมรายงานประจำปี 2538* กรุงเทพฯ.บริษัทรุ่งเรืองศิลป์การพิมพ์ (1997).
- สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.กองวิจัยการศึกษา (2530) *รายงานผลการ คัดคะแนนจำนวนประชากรที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และปัญญาในประเทศไทย.*กรุงเทพฯ:สำนักนายกรัฐมนตรี.
- กาญจนา ดงทอง. (2528) *การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการพูดและมโนภาพแห่งตนของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินซึ่งเรียนใน ชั้นเฉพาะกับชั้นเรียนร่วม.*ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ)กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์.(2529,ตุลาคม). "ครอบครัวที่มีคุณภาพ",นิตยสารการประชาสงเคราะห์.29(6) :27-28
- กิตติยา รัตน์กร.(2531). *การสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพ.วิทยานิพนธ์ สค.ม. (สังคมสงเคราะห์) กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.*
- โกมินทร์ นาชาวดำ. (2531). *การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ สังคม และจิตใจ ของลูกจ้างพิการที่ได้ รับผิดชอบต่อเหตุจาก การทำงาน .เฉพาะกรณีลูกจ้างที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพจาก ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงานกรมแรงงาน.วิทยานิพนธ์ สค.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์).* กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- คณะอนุกรรมการฝ่ายการแพทย์.(2519) "ร่างพ.ร.บ. การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ."ม.ป.พ.
- จรรยา เกษศรีสังข์.(2537).*ศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ.ปริญญาโท กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.*
- จันทร์เพ็ญ โชติศิริ. (2532). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองและการปรับตัวทางสังคมของวัยรุ่นหญิงที่กลุ่มเพื่อนยอมรับว่าสวย.* ปริญญาโท.กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- จิตตินุช หาญพานิชย์พันธ์.(2541). การปรับตัวทางสังคมของผู้ป่วยเอดส์. วิทยานิพนธ์.
กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา).มหาสารคาม:บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร
- ดวงกมล เวชยรรยงรัตน์. (2522) .การมองตนเองของคนพิการในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพ.
วิทยานิพนธ์.ศศ.ม.(สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร
- ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจจนิก.(2524). ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับ
สุข ภาพจิต และจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย.รายงานการวิจัย
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน.(2541).”รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม(Interactionism Model) เพื่อการวิจัย
ทางจิตวิทยานิเวศน์เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย. รายงานการวิจัย
ฉบับที่ 32. กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ณัฐไชย ตันติสุข.(2524,ธันวาคม). คนพิการ:ผู้ถูกลี้ม.สังคมศาสตร์การแพทย์ 3(2) :7-8
- ทิพย์สุดา จันทรแจ่มหล้า. (2544).ปัจจัยทางจิตสังคมของผู้ดูแลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมให้
การสนับสนุนทาง สังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอดส์.ปริญญาโท วท.ม. (สาขาวิจัยพฤติ
กรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิโลบล กฤษณพันธ์. (2532).วิธีเผชิญปัญหาและภาวะอารมณ์ทุกข์โศกในผู้ป่วยมะเร็งปาก
มดลูกที่ได้รับรังสีรักษา.วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาพยาบาลศาสตร์) กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- บัญญัติ ยงยวน. (2530). การทดลองใช้วิธีการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบวิเคราะห์การติดต่อ
สัมพันธ์ระหว่าง บุคคล เพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ของนัก
เรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก.ปริญญาโท
กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ)กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถ่ายเอกสาร.
- บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์.(2528).จิตวิทยาสังคมกับการสาธารณสุข.เอกสารการสอนชุดวิชาสังคม
วิทยาการแพทย์.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ปรกรณ์ วชิรคกุล. (2541).ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(สังคมสงเคราะห์).ขอนแก่น:บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.ถ่ายเอกสาร.

- ประถมพร โภชนาสมบุรณ์. (2526). การศึกษาปัญหาและความต้องการทางสังคมของลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยด้วยโรคเนื่องจากการทำงาน. ศึกษาเฉพาะกรณีลูกจ้างที่อยู่ในความคุ้มครองของ กองทุนเงินทดแทน. วิทยานิพนธ์ สด.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประวิณ สิ้นเศรษฐกุล. (2529, พฤษภาคม) "สุขภาพจิต", วสารอนุทินแพทย์ออนไลน์. 1(2) :14-15
- ประสิทธิ์ ดิษฐ์วัฒน์. (2526). "การสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งประเทศไทย" เอกสารวิชาการ ลำดับที่ 152 เล่มที่ 22.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535) จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซท.
- ผ่องศรี อิ่มสอน. (2530). การสร้างมโนภาพแห่งตนโดยการอ่านหนังสือของนักเรียนวัยรุ่นหญิง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการแนะแนว) กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พงศ์ประภากาญจนพญ. (2520, มีนาคม). "ปัญหาสังคมและจิตวิทยาเกี่ยวกับคนพิการ". การประชุมสงเคราะห์ 1(3) :71-72
- พวงสร้อย วรกุล. (2522). การศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภัทรพงศ์ ประกอบผล. (2534). ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหา ความเครียดของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- มณฑา ลิ้มทองกุล. (2535). ความวิตกกังวล ความรู้สึกไม่แน่นอนและวิธีการเผชิญกับปัญหาขณะรอฟังผล ขึ้นเนื้อในผู้ป่วยที่มีก้อนบริเวณเต้านม. วิทยานิพนธ์. วท.ม. (พยาบาลศาสตร์) กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- มัลลิกา มัติโก. (2530). ครอบครัวกับการดูแลสุขภาพตนเอง ในการดูแลสุขภาพตนเองที่คณะทางสังคมและวัฒนธรรม. ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- รัตนา ไกรสีหนาท.(2534). การศึกษาเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์สุขภาพจิตและความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพกับพยาบาลเทคนิค.ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัชณี ตรีตริงศ์โกศล.(2534) ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวด้านอาชีพของผู้รับบริการจัดหางาน: ศึกษาเฉพาะกรณีสตรีภาคเหนือซึ่งผ่านการอบรมและรับบริการจัดหางานจากกรมประชาสัมพันธ์.กรุงเทพฯ:วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(สังคมสงเคราะห์)กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ราตรี ธรรมนิยม.(2545). สุขวิทยาทางจิต.พระนครศรีอยุธยา.วิทยาลัยพระนครศรีอยุธยา.
- ลักษณะ สิริวัฒน์.(2544). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน.กรุงเทพฯ:ไอ.เอส.พรินติ้ง.
- วารภรณ์ นาครัตน์.(2533).ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมกรมการเผชิญปัญหาความเครียดของผู้ป่วยโรคหัวใจ.วิทยานิพนธ์ วท.ม.(พยาบาลศาสตร์) กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- วารรัตน์ กิตติรักษนนท์.(2536).ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในชีวิตสมรส พฤติกรรมเผชิญความเครียด ปัจจัยบางประการทางชีวสังคม สิ่งแวดล้อม และบุคลิกภาพของสตรีที่สมรสแล้ว.ปริญญาโท กศ.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์.(2539).กฎหมายและนโยบายของรัฐเกี่ยวกับคนพิการ.กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศิวิมล โสภณพันธุ์.(2523).ลำดับการเกิดกับการปรับตัวทางสังคม.กรุงเทพฯ.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริสุข ทองสนธิ.(2538).การปรับตัวสู่สถานการณ์ชีวิตใหม่ของผู้พิการจากการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันประเทศ: ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสายใจไทยที่หน่วยฝึกอาชีพกรุงเทพฯ วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมจิต หनुเจริญกุลและคนอื่นๆ.(2534,กันยายน)."ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกไม่แน่นอนในความเจ็บป่วยในผู้ป่วย มะเร็งที่ได้รับรังสีรักษา",วารสารพยาบาล 2(3) 2534 :9.
- สมคิด บุญเรือง.(2515).การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ความสามารถ ในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นม.ศ.3 ในจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา2515.ปริญญาโท กศ.ม.กรุงเทพฯ:วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร.

- สุชา จันท์เอม.(2518).จิตวิทยาวัยรุ่น.กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์อักษรบริการ.
- สุปรีดา คงธรรม.(2539).การศึกษาปัญหาความต้องการและอุปสรรคของคนพิการที่ได้รับการฝึกอาชีพ ณ.ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย.วิทยานิพนธ์.ศศ.ม.(สังคมสงเคราะห์).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- สุรพล ปธานวนิช.(2540).ชีวิตการทำงานของลูกจ้างพิการในประเทศไทย.กรุงเทพฯ:สาขาพัฒนาแรงงานและสวัสดิการ,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรภา กสานติกุล.(2542). การปรับตัวในการทำงานของคนพิการที่ทำงานในสถานประกอบการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ศึกษา เฉพาะในเขต กรุงเทพฯ.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- สุนีย์ เกี้ยวกิ่งแก้ว.(2527).เอกสารคำสอนวิชาการพยาบาลจิตเวชชุมชน.เชียงใหม่:หน่วยพิมพ์ออฟเซท.
- เสาวภา วิชิตวาทิ.(2534).ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยที่สูญเสียแขนขา.วิทยานิพนธ์ วท.ม.(พยาบาลศาสตร์), กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- อภิชาติ ประสารศรี.(2534).ผลของการบำบัดด้วยหนังสือที่มีต่อมโนภาพแห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ) พิษณุโลก:บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ.(2532) องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น.กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อัจฉรา วงศ์วัฒนมงคล.(2533) ตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา.ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .ถ่ายเอกสาร.
- อัมพร โอตระกูล.(2521,มีนาคม).ศึกษาสุขภาพจิตผู้เข้ารับบริการศูนย์สุขวิทยาจิต.วารสารจิตวิทยาคลินิก.1(2) :18.

- อารี ทองทัฬ.(2531).*การปรับตัวทางสังคมในสถานศึกษากับปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 ของโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม และ โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.วิทยานิพนธ์ สค.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์) กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร*
- โอภาส พิมลวิษยาภิจ.(2539). *การปรับตัวทางสังคมของคนพิการในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ วิทยานิพนธ์. สค.ม.(สังคมสงเคราะห์ศาสตร์.) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.*
- Becker, Howard S.(1967).*The other side*,New York:New York Press.
- Bernard, Harold (1970). *Wright.Mental in the Classroom*.New York: McGraw Hill Book Company.
- Gass,.K.A.(1987)"*Coping Strategies of Window*" *Journal of Gerontological Nursing*.
- Kaplan, Louis.(1959).*Mental Health and Human Relation in Education*.New York, Harper and Brothres.
- Lazarus,R.S.(1978) *Patterns of Adjustment and Human Effectiveness*.New York:McGraw-Hill.
- McNett,s.c.(1987,June).*"Social support Threat,and Coping Respones and Effectivrness in the Functionally Disabled."* *Nursing Research*.1(2) :36
- Myklebust,(1964). *M.R. the Psychology of Deafness*.New York,Grune & Stratton.
- Rich, C.. and Others,(1977,October). "The Integration of Hearing Impaired Children in Regular Classrooms," *American Annals of the Deaf*. 122 (2) : 534-543
- Telford, C.W. and M. Sawrey.(1967) *The Exceptional Individual*. Englweek Cliffs, N.J: Prentice-Hall.
- Tindall, R.H. (1969) *Relationships Among Measures of Adjustment, Reading in The Psychology of Adjustment*.New York: McGraw-hill.
- Worchel,Stephen and Goethals,GeorgeP(1987) *.Adjustment:Pathways to personal Growth New Jersey : Prentice Hall.*

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของคนพิการทางการเคลื่อนไหว

คำชี้แจง:แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อทำปริญญานิพนธ์ ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับใช้ในการศึกษาเท่านั้น ขอความกรุณาตอบตรงตามความจริง โดยขีดเครื่องหมาย / ลงใน หรือตอบคำถามลงในช่องว่างที่เว้นไว้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ หญิง ชาย
2. อายุปี
3. ระดับการศึกษา
 - ไม่ได้รับการศึกษา เรียนจบชั้น
4. อาชีพปัจจุบัน
 - ไม่ได้ประกอบอาชีพ
 - รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 - พนักงานบริษัท/โรงงานอุตสาหกรรม
 - ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 - อื่นๆ โปรดระบุ.....
5. รายได้
 - ไม่มีรายได้ มีรายได้เพียงพอ มีรายได้ไม่เพียงพอ
- 6.ระยะเวลาของความพิการ.....ปี
7. ระดับความพิการ(ส่วนของร่างกายที่ผิดปกติ) สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ
 - แขนซ้าย แขนขวา ขาซ้าย ขาขวา
- 8.สาเหตุความพิการ
 - เป็นแต่กำเนิด โรคภัยไข้เจ็บ
 - อุบัติเหตุ ไม่ทราบสาเหตุ

ความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	น้อยที่สุด
1. ข้าพเจ้ารู้สึกเครียดมาก เมื่อนึกถึงสุขภาพของตนเอง						
2. ข้าพเจ้าสามารถพูดคุยกับคนทั่วไปได้อย่างสบายใจ						
3. ข้าพเจ้ารู้สึกว่า มีบางคนในครอบครัวรังเกียจข้าพเจ้า						
4. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นเหมือนคนแปลกหน้าในสังคม						
5. ข้าพเจ้ารู้สึกทึ่งพอใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองเสมอ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือผู้ตาม						
6. ถึงแม้ข้าพเจ้าจะเจ็บป่วยแต่ข้าพเจ้ายังเห็นว่า โลกนี้ งดงามน่าอยู่						
7. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกอบอุ่น ในความเป็นอยู่ในบ้านขณะนี้						
8. ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองมีความสุขได้ตามฐานะในปัจจุบัน						
9. ข้าพเจ้ารู้สึกอยากทำประโยชน์ให้แก่สังคมบ้าง						
10. แม้จะมีอะไรเกิดขึ้น ข้าพเจ้าก็หนักแน่นเสมอ						
11. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าข้าพเจ้าท้อแท้บ่อยๆ เพราะเข้ากับสังคมไม่ได้						
12. ข้าพเจ้าได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างดี ทำให้มีกำลังใจ เข้มแข็งและร่างกายแข็งแรงจากบุคคลรอบข้าง						
13. ข้าพเจ้าอยากอยู่คนเดียวเงียบๆ มากกว่าที่จะพบปะผู้คน						
14. ข้าพเจ้ารู้สึกเพลิดเพลินเมื่อได้ร่วมมือกับหมู่คณะ						
15. ข้าพเจ้าชอบแยกตัวจากผู้คนในครอบครัวไปอยู่คนเดียว						
16. ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิดอารมณ์แปรปรวนง่ายเมื่อต้องพบเจอผู้คน						
17. ข้าพเจ้าไม่สามารถยอมรับสภาพร่างกายของตนเอง						
18. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย						
19. ข้าพเจ้ามักใจร้อนวู่วามเมื่อประสบกับปัญหาในชีวิตประจำวัน						
20. ทุกวันนี้ข้าพเจ้าพึงพอใจกับสภาพร่างกายของตนเอง						

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว บุคคลในภาครัฐและเอกชน

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	น้อยที่สุด
1. ข้าพเจ้าได้รับความรักและการดูแลเอาใจใส่จากสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างดี						
2. สมาชิกในครอบครัวทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นกังวล เป็นทุกข์						
3. สมาชิกในครอบครัวเข้าใจความรู้สึกของข้าพเจ้าเป็นอย่างดี						
4. สมาชิกในครอบครัวพยายามปกปิดไม่ให้ผู้อื่นทราบว่าในครอบครัวมีคนพิการ						
5. ข้าพเจ้าได้รับความไว้วางใจให้รับผิดชอบงานต่างๆที่ข้าพเจ้าสามารถทำได้ภายในครอบครัว						
6. สมาชิกในครอบครัวไม่ตอบสนองในสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการ						
7. เมื่อมีปัญหาส่วนตัวข้าพเจ้าสามารถปรึกษากับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการข้าพเจ้าได้						
8. ข้าพเจ้ามักอึดอัดใจเมื่อต้องเข้าพบบุคคลในภาครัฐและเอกชนเพื่อเข้ารับบริการด้านต่างๆ						
9. บุคคลในภาครัฐและเอกชนมักแนะนำข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ตัวข้าพเจ้า						
10. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการพูดคุยกับบุคคลในภาครัฐและเอกชนทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกสบายใจ						
11. บุคคลในภาครัฐ-เอกชนมักปฏิเสธที่จะให้ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม						
12. บุคคลในภาครัฐและเอกชนที่ข้าพเจ้าเข้ารับบริการต่างๆมักพูดคุยถึงความพิการของข้าพเจ้าเสมอ						

การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน**ถ้าท่านไม่ทำงานท่านไม่ต้องตอบข้อ13-18

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	น้อยที่สุด
13.ข้าพเจ้าได้รับความรักและการดูแลเอาใจใส่จากเพื่อนร่วมงาน						
14.เพื่อนร่วมงานทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นกังวล เป็นทุกข์						
15.ข้าพเจ้ามีโอกาสนแลกเปลี่ยนข่าวสารด้านสุขภาพกับเพื่อนร่วมงาน						
16.เพื่อนร่วมงานมักพูดถึงปมด้อยของข้าพเจ้าเสมอ						
17.เพื่อนร่วมงานมักแบ่งเบาภาระงานของข้าพเจ้าเสมอ						
18.เพื่อนร่วมงานทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าข้าพเจ้าเป็นภาระในหน่วยงาน						

มโนภาพแห่งตน

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	น้อยที่สุด
1.ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่า อย่างน้อยที่สุดในพื้นฐานที่เท่าเทียมกันกับคนอื่น ๆ ในสังคม						
2.ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้ามีคุณลักษณะที่ดีในตนเองสูง						
3.ข้าพเจ้ามองตนเองว่าเป็นบุคคลที่ล้มเหลวในชีวิต						
4.ข้าพเจ้าสามารถทำสิ่งต่างได้ดีเท่ากับคนปกติส่วนใหญ่ทำ						
5.ข้าพเจ้ารู้สึกว่า ข้าพเจ้าไม่มีความภาคภูมิใจในตนเองเลย						
6.ข้าพเจ้ามองตนเองว่าเป็นภาระกับสังคม						
7.ข้าพเจ้ามีความพึงพอใจในตนเอง						
8. ข้าพเจ้ามีความนับถือตนเองเป็นอย่างมาก						
9.ข้าพเจ้ารู้สึกว่าข้าพเจ้า ไม่มีประโยชน์ตลอดเวลา						
10.ตลอดเวลาข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าไม่ดีในทุกสิ่งทุกอย่าง						

การเผชิญปัญหา

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	น้อยที่สุด
1. ข้าพเจ้ารวบรวมความพยายามที่จะหาวิธีการแก้ปัญหา						
2. ข้าพเจ้าพยายามหาวิธีการเผชิญกับสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียด						
3. เมื่อพบปัญหาข้าพเจ้าจะแก้ไขที่สาเหตุของปัญหานั้นโดยตรง						
4. ข้าพเจ้าจัดลำดับวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน						
5. ข้าพเจ้าพยายามค้นหาวิธีการแก้ปัญหาเพิ่มเติมจากเดิมที่มีอยู่						
6. ข้าพเจ้าไตร่ตรองว่าจะจัดการกับปัญหาอย่างไรให้ดีที่สุด						
7. ข้าพเจ้าคิดถึงบทจนถึงขั้นตอนในการจัดการกับปัญหาอย่างมีระบบ						
8. ข้าพเจ้าเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองจากประสบการณ์ที่ผ่านมา						
9. ข้าพเจ้าจะมองวิธีการแก้ปัญหาจากคนรอบข้างที่ประสบความสำเร็จในชีวิตเป็นแบบอย่าง						
10. เมื่อข้าพเจ้ามีความวิตกกังวลข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือธรรมะ						
11. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นข้าพเจ้าบอกกับตนเองว่ามันไม่เป็นความจริง						
12. เมื่อมีปัญหาข้าพเจ้าจะวางเฉยเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น						
13. ข้าพเจ้ายอมรับว่าข้าพเจ้าไม่มีความสามารถที่จะแก้ปัญหาใดๆได้						
14. เมื่อเกิดปัญหาข้าพเจ้ามักไม่ค่อยมีความพยายามที่จะแก้ปัญหา						
15. ข้าพเจ้ามักใช้สิ่งเสพคิดเพื่อให้ทนสู้กับปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้						
16. ข้าพเจ้าจะโทษชะตากรรมเมื่อเกิดมีปัญหากับตนเอง						
17. ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นเพราะคนรอบข้างจึงทำให้ข้าพเจ้าต้องทุกข์ใจ						
18. เมื่อมีปัญหาข้าพเจ้าจะร้องไห้โดยไม่ยอมคิดอะไรต่อไป						
19. เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาข้าพเจ้าจะฝืนให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์มากลี้กลาย						
20. ข้าพเจ้าไม่สนใจกับคำแนะนำต่างของคนรอบข้าง						

แบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวข้อกับการปรับตัวทางสังคมของคนพิการที่ประสบอยู่

1. ปัญหาอะไรที่ท่านประสบหลังจากที่ท่านเข้าสังคม

.....

.....

2. ท่านมีเรื่องคับข้องใจในการดำรงชีวิตเรื่องใดบ้าง

.....

.....

3. ท่านคิดว่าอะไรจะช่วยให้ท่านสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่าน

ตาราง 18 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

ข้อที่	ค่าอาร์ (r)
1	.69
2	.79
3	.52
4	.71
5	.55
6	.49
7	.59
8	.79
9	.60
10	.47
11	.60
12	.78
13	.45
14	.51
15	.72
16	.66
17	.75
18	.89
19	.74
20	.40

ค่าความเชื่อมั่น=.93

ตาราง 19 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

ข้อที่	ค่าอาร์ (r)
1	.59
2	.51
3	.74
4	.41
5	.16
6	.40

ค่าความเชื่อมั่น=.71

ตาราง 20 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน

ข้อที่	ค่าอาร์ (r)
7	.42
8	.54
9	.46
10	.64
11	.50
12	.53

ค่าความเชื่อมั่น=.77

ตาราง 21 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน

ข้อที่	ค่าอาร์ (r)
13	.69
14	.62
15	.40
16	.73
17	.56
18	.69

ค่าความเชื่อมั่น=.83

ตาราง 22 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดมโนภาพแห่งตน

ข้อที่	ค่าอาร์ (r)
1	.37
2	.75
3	.75
4	.59
5	.84
6	.81
7	.75
8	.78
9	.83
10	.80

ค่าความเชื่อมั่น=.92

ตาราง 23 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดวิธีการเผชิญปัญหา

ข้อที่	ค่าอาร์ (r)
1	.44
2	.50
3	.54
4	.59
5	.57
6	.65
7	.71
8	.76
9	.73
10	.40
11	.63
12	.70
13	.48
14	.31
15	.28
16	.39
17	.54
18	.72
19	.39
20	.56

ค่าความเชื่อมั่น=.85

ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการของกรมประชาสงเคราะห์

ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

สถานที่ตั้ง เลขที่ 50 หมู่ 7 ถนนเพชรหึง ตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีเนื้อที่ตั้ง 12 ไร่ 1 วา เป็นที่ราชพัสดุ

ประวัติความเป็นมา

กรมประชาสงเคราะห์ พิจารณาเห็นว่าครพิการบางกลุ่มแม้สูญเสียอวัยวะบางส่วนแต่ความสามารถด้านอื่นๆ เช่น สติปัญญา และการใช้อวัยวะที่เหลือยังสามารถใช้ประโยชน์ได้ จึงจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการขึ้นเป็นแห่งแรก โดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การสหประชาชาติ ส่งผู้เชี่ยวชาญด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการมาให้คำแนะนำปรึกษา ซึ่งเป็นโครงการรายได้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2510-2514 โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีพ.ศ.2511

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตัวอย่าง
2. เพื่อให้คนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และการฝึกอาชีพ
3. เพื่อให้โอกาสคนพิการได้รับการฝึกอบรมอาชีพตามแนวคิด และความสนใจในสาขาวิชาที่เปิดอบรม
4. เพื่อให้คนพิการที่ฝึกอาชีพแล้ว สามารถนำวิชาความรู้ไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้
5. เพื่อจัดหางาน และให้คำแนะนำแก่คนพิการที่ฝึกอาชีพสำเร็จตามความเหมาะสม

การดำเนินงาน

1. วิชาชีพที่เปิดฝึกอบรม มี 4 สาขา ตามหลักสูตร 1 ปี คือ
 - 1.1 วิชาช่างตัดเย็บเสื้อผ้า
 - 1.2 วิชาช่างซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์

- 1.3 วิชาช่างเขียนหนังสือ
- 1.4 วิชาช่างไฟฟ้าและเครื่องทำความเย็น
2. วิชาเสริมหลักสูตร จัดสอนเพื่อเสริมความรู้และทักษะ คือ
 - 2.1 วิชาสามัญ (เฉพาะผู้อ่อนความรู้ทางหนังสือ)
 - 2.2 วิชาพลศึกษา
 - 2.3 วิชาเบ็ดเตล็ด เช่น การทำซิลค์สกรีน, วิชาเสริมสวย, วิชาการถนอมอาหาร เป็นต้น
3. ให้การเลี้ยงดูในระหว่างฝึกอาชีพ จัดให้อยู่แบบหอพัก มีทั้งหอพักชายและหอพักหญิง และอาหาร 3 มื้อ โดยได้รับงบประมาณค่าใช้จ่ายจากรัฐบาล
4. ให้การฟื้นฟูสภาพร่างกายโดยให้การช่วยเหลือทำกายอุปกรณ์เสริมสวยหรืออวัยวะเทียม
6. ให้การปรับสภาพทางด้านอารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งให้บริการทางสังคมสงเคราะห์

การบริหารงาน

ผู้รับผิดชอบดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง ประกอบด้วยฝ่ายต่างๆ 3 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายบริการทั่วไป
2. ฝ่ายอบรมและวิชาชีพ
3. ฝ่ายสังคมสงเคราะห์

อัตรากำลังประกอบด้วย ข้าราชการจำนวน 18 คน ลูกจ้างประจำจำนวน 22 คน รวม 40 คน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาว ทิพมาศ กาลิกา
เกิด	วันที่ 5 เดือน มกราคม พุทธศักราช 2521
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 111/348 หมู่บ้านนวนดี กรีนพาร์ค ถนน บ้านกล้วย- ไทรน้อย ตำบล พิมลราช อำเภอ บางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	โรงเรียนกัลยาณีธรรมราช
พ.ศ. 2539	ครุศาสตรบัณฑิต เอกสังคมศึกษา สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2543	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร